

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PACHOVÁ STOPA V POLICEJNÍ PRAXI

Autor práce: Lukáš Oulický, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

OULICKÝ, L. *Pachová stopa v policejní praxi : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 74 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: důkaz, kriminalistická stopa, odorologie, pachová stopa, služební pes, vyšetřování.

Bakalářská práce se zabývá možností využití kriminalistické odorologie k identifikaci osob a věcí ze zajištěných pachových stop z místa trestného činu. Každý člověk zanechává svoji osobitou pachovou stopu. Jde o hmotný, i když zcela latentní odraz jeho přítomnosti, zanechaný na místech pohybu nebo pobytu nezávislého na jeho vůli. Kriminalistika byla vždy uznávána jako věda o metodách, postupech a prostředcích, jimiž se vyhledávají, zajišťují a trvale uchovávají a zkoumají soudní důkazy užívané k objasnění trestných činů. Napomáhá odhalení a zjištění pachatele a hledá způsoby, jak předcházet trestným činům, nacházet a doporučovat fungující obranu společnosti proti společensky nebezpečnému jednání. Práce popisuje základní souhrn doporučených postupů pro vyhledávání, zajišťování a vyhodnocování pachových stop sloužících jako důkazní prostředek k usvědčení osoby pachatele v policejní praxi.

ABSTRACT

OULICKÝ, L. *Scent Evidence in Police Practice : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2016. 74 p.
Supervisor : Mgr. Jaroslav Hovorka.

Keywords: evidence, criminalistic scent, odorology, scent evidence, police dog, investigation.

This bachelor thesis deals with the possibility of using forensic odorology to identify the persons and things of the secured odorous evidences from the place of crime. Each person leaves its distinctive scent. It is a material, although completely latent reflection of his presence left back to places the movement or residence independent of his will. Criminology has always been recognized as a science of methods, procedures and the means by which to seek, provide and permanently keep and examine the forensic evidence used to clear the crimes. It helps to detect and identify the offender and looking for ways to pass crimes, finding, and recommending a functioning defense of the society against socially dangerous conduct. The thesis describes the fundamental summary of recommended procedures for searching, ensuring and evaluation of odorous evidence serving as evidence to convict the offender in police practice.

Obsah

Úvod.....	8
1. Cíle a metodika.....	9
2 Historie a vstup do problematiky	12
2.1 Historie odorologie	12
2.2 Základní pojmy kriminalistické odorologie	14
3 Odorologická stopa v systému kriminalistických stop.....	17
3.1 Kriminalistická stopa a její význam	17
3.2 Dělení kriminalistických stop.....	18
3.3 Pojem, vznik a výskyt odorologické stopy.....	21
4 Práce s odorologickou stopou.....	25
4.1 Vyhledávání kriminalistické pachové stopy.....	25
4.2 Zajištění pachových stop	33
4.3 Přeprava, uložení a vyřazení pachových stop.....	36
5 Proces odorologického zkoumání.....	39
5.1 Komparace pachových stop.....	39
5.2 Vybavení pracovišť	41
6 Současné trendy v oboru	43
6.1 Databáze lidských pachů	43
6.2 „Elektronický nos“	43
6.3 Nová metodika použití služebních psů k porovnávání pachů	44
6.4 Experimentální práce v České republice	45
6.5 Lidský pach jako důkaz.....	46
7 Služební pes a jeho využití	49
7.1 Služební pes.....	49
7.2 Využití služebního psa v odorologii.....	50
7.3 Výcvik, atestace, únava psa.....	50
7.4 Výcvik psa pro metodu pachové identifikace (dále jen MPI)	52
7.5 Využití psa na místě činu	53
8. Kazuistika.....	55
8.1 Loupežné přepadení prodejny v okrese Rakovník	55
8.2 Loupežné přepadení benzinového čerpadla v okrese Rakovník.....	57

8.3 Shrnutí	59
Závěr	61
Seznam použitých zdrojů:	63
Literární zdroje:	63
Legislativní dokumenty:	64
Elektronické zdroje:	64
Ostatní zdroje:	65
Seznam obrázků:	67
Seznam zkratk:	67
Seznam příloh:	67

Úvod

Problematika kriminality je chápána jako závažný problém současné občanské společnosti, který si zaslouží mimořádnou pozornost. Rok 2015 byl v České republice prvním rokem po delší době, kdy souhrn všech trestných činů definovaných v zákoně mírně klesl. Denně každý policista, zařazený na linii vyšetřování trestných činů hledá důkazní materiály a využívá kriminalistické metody, postupy a prostředky k usvědčení pachatele. V policejní praxi přiznání pachatelů a svědeckých výpovědí ubývá. Současný trend dokazování směřuje stále více k využívání kriminalistických stop k usvědčování pachatelů na základě uzavřeného řetězce nepřímých důkazů. To je hlavní důvod tématu této bakalářské práce.

V práci bude popsán a přiblížen jeden z oborů kriminalistiky, kterým je ODOROLOGIE. Jejím cílem je vyhledávání a usvědčování pachatelů trestných činů na základě pachových stop. Odorologie je v kriminalistice nezastupitelná a nenahraditelná, a to i přesto, že není příliš medializovaná a tudíž známá. V bakalářské práci bude odorologie blíže prezentována a rozvedena, aby se s touto problematikou mohla seznámit i širší odborná veřejnost. Práce bude konstruována jako možná učební pomůcka a studijní materiál pro výuku kriminalistiky. V bakalářské práci budou vysvětleny základní pojmy týkající se odorologie, kriminalistiky obecně a kriminalistické stopy, zejména stopy pachové.

Kriminalistickou odorologii můžeme klasifikovat jako metodu umožňující individuální identifikaci osob, věcí a zvířat na základě jimi vydávaného pachu. Je založena na principu rozdílnosti pachových složek u různých původců, umožňuje dokonalou individualizaci původce pachu. Vylučování těchto pachových podnětů probíhá nepřetržitě v závislosti na fyzikálních vlastnostech a chemickém složení věcí, u zvířat v závislosti na jejich biochemickém složení a fyziologických vlastnostech, u člověka i závisle na jeho vůli. Pach živého organismu a jeho složení jsou také geneticky podmíněny. Tyto složky pachu jsou relativně neměnné v čase a především tento organismus individualizují.

Přestože se problematika kriminalistické odorologie primárně vztahuje ke službě kriminální policie a vyšetřování, poznatky z této oblasti by měly být přínosem nejen pro všechny policisty základních útvarů Policie České republiky, ale i širokou odbornou veřejnost.

1. Cíle a metodika

Cílem bakalářské práce je představit odborné veřejnosti kriminalistickou odorologii jako metodu identifikace člověka. Teoretická část bude obsahovat historický náhled na vznik a vývoj kriminalistické odorologie jakožto samostatné kriminalistické metody, na její vznik a rozvoj na území České republiky. Bude provedeno rozřazení odorologické stopy v systému klasifikace kriminalistických stop, prezentovány možnosti zajištění těchto stop a získávání srovnávacích vzorků. Bude prezentována současná právní úprava v trestně právní oblasti. V práci bude prezentován i způsob zkoumání lidských odorologických stop a bude obsahovat kazuistiku reálných případů.

Praktická část se bude zabývat případy identifikace osob podle pachové stopy a jejím využitím v kriminalistické praxi. V práci jsou shrnuty dosavadní zjištění a zkušenosti z policejní praxe, které by mohly být využity policisty, kteří se zabývají zejména problematikou násilné a majetkové kriminality. Na konkrétních případech bude představen proces zajištění odorologických stop na místě činu, činnost výjezdové skupiny na místě činu a využití služebního psa při vyhodnocování těchto stop na specializovaném pracovišti.

Dále bude přiblížena činnost policie při zajišťování pachových stop a prostředky a způsoby, které jsou k tomu v současnosti používány. Přestože se moderní technologie a přístroje stále zdokonalují, nic nedokáže pachovou stopu odhalit a identifikovat lépe, než dobře vycvičený a velice citlivý čichový aparát psa. Psi jsou již desítky let používáni v policejní praxi při odhalování a vyhodnocování pachových stop, a tak se stávají nenahraditelným článkem v procesu odorologického zkoumání nebo jako prostředek vyhledávání pachových stop přímo na místě trestného činu. Policie České republiky využívá služební psy ve své praxi při pachové identifikaci více jak půl století s prokázanou vysokou spolehlivostí a úspěšností v oblasti identifikace člověka.

V první kapitole budou vytyčeny cíle práce a metodika jejího zpracování, obsah a představení jednotlivých kapitol.

Ve druhé kapitole bude proveden historický exkurz do vzniku a vývoje kriminalistické odorologie, představeny hlavní osobnosti této kriminalistické vědy a jejich objevy nebo přínosy pro uplatnění odorologie v policejní a soudní praxi. Budou

zde objasněny základní pojmy v oblasti odorologie a význam odorologie pro praktickou policejní činnost.

Třetí kapitola představí kriminalistickou stopu obecně, pojmově a také jako základ, z něhož při objasňování trestné činnosti orgány činné v trestním řízení (dále jen OČTŘ) vycházejí. Dále bude objasněn význam a zejména různá dělení odorologických stop dle rozličných kritérií.

Čtvrtá kapitola objasní, jak se pachová stopa vyhledává, a přiblíží, o jak náročnou činnost se ve skutečnosti jedná a proč je třeba tyto stopy zajišťovat mezi prvními. Bude prezentován způsob a postup zajištění těchto stop, používané metody a prostředky snímání pachových stop a uvedeny osoby, které jsou oprávněny tyto stopy snímat. Bude objasněno, co je to lidský pot, jak vzniká a jeho základní rozdělení. Bude zde poukázáno na vztah mezi lidským pachem a DNA. Na závěr čtvrté kapitoly budou uvedeny okolnosti týkající se stálosti pachových stop a faktory, které mají na stálost pachových stop největší vliv.

Pátá kapitola pojedná o procesu odorologického zkoumání, jakým způsobem probíhá samotný odběr odorologických stop a o tom, jak se odebrané pachy vzájemně porovnávají a vyhodnocují. V této kapitole budou představeny nároky na odborná pracoviště určená k odorologickému zkoumání, jak taková pracoviště musí vypadat, jejich parametry a vybavení.

V šesté kapitole budou prezentovány současné trendy v oboru kriminalistické olfaktoriky a možnosti jejího využívání v policejní kriminalistické praxi.

V sedmé kapitole bude odborná veřejnost seznámena s nejčastějším „prostředkem“ vyhledávání odorologických stop, tedy se služebním psem, jeho výcvikem, potřebnou atestací a využitím přímo na místě činu.

V osmé kapitole budou teoretické poznatky z oblasti odorologie prokázány na konkrétních případech, ve kterých byly vyhledány a zajištěny pachové stopy, které byly odeslány k odbornému zkoumání. Následně bude předloženo využití pachové stopy jako důkazního prostředku.

V závěru pak budou zhodnoceny cíle vytyčené v úvodu práce a navržena opatření ke zvýšení účinnosti využití kriminalistické odorologie jako metody identifikace člověka při jejich aplikaci v policejní praxi.

K dosažení shora uvedených cílů této práce budou použity metody sběru dat, analýzy, syntézy a dedukce, metody matematické a statistické.

2 Historie a vstup do problematiky

Je paradoxní, že ačkoliv kriminalistická odorologie patří mezi nejmladší obory kriminalistické vědy, je čich a vnímání pachů, podle posledních vědeckých poznatků, prvním a nejstarším smyslovým orgánem, který se u živočichů vyšších řádů, včetně člověka a psa, začal vyvíjet.¹

2.1 Historie odorologie

Historie kriminalistické odorologie začíná rokem 1897, kdy byly položeny základy této metody. V tomto roce započalo využívání psích plemen k policejním účelům. První zmínky o využívání psů policisty byly zaznamenány právě roku 1897. V té době však byli psi využíváni spíše pro bezpečnostní a obranné účely, zejména pro účel obrany jednočlenné hlídky policejní stráže nebo četnictva. Používali se ale i pro jiné bezpečnostní účely, například k pronásledování pachatele.²

Rok 1900 je rokem, kdy bylo započato využívání psů pro tzv. „stopařskou práci“ v bezpečnostních složkách státu ve světě.³

V roce 1903 se začali psi cvičit v Německu k pachovým pracím. Německo se tak stalo první zemí, kde se zaměřili především na plemeno německých ovčáků, které se díky své všestranné využitelnosti pro tyto účely s úspěchem používá dodnes.⁴

Rok 1910 se stal mezníkem ve využívání služebních psů na území Čech a Moravy. V tomto roce byli na Ostravsku cvičeni tři psi plemene dobrman a jejich výcvik byl zaměřen pro stopařské práce. Další výcvik probíhal v Písku. Způsoby využívání psů byly dále rozšiřovány o jednotlivé druhy služeb a výcvik byl neustále zdokonalován, zpřesňován a více specializován.⁵

V roce 1954 byla v ČR vydána první odborná kynologická kniha „Pachové práce služebních psů“, jejímž autorem byl známý český kynolog Vilém Eis, který řešil problematiku výcviku služebních psů pro Sbor národní bezpečnosti. Vilém Eis byl

¹ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 9.

² KRIMINALISTICKÝ ÚSTAV PRAHA POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Z historie ústavu* [online]. In: Praha, 2011, [cit. 2016-17-03]. Dostupné z WWW: < http://krimi-spk.sweb.cz/05_preds/ku_pha.htm >.

³ ŘÍHA M. *Vojenská zvířata – psi II.* [online]. In: Praha, 2010, [cit. 2016-17-03]. Dostupné z WWW: < <http://www.historickykaleidoskop.cz/1-2008/vojenska-zvirata-psi-ii.html> >.

⁴ ŘÍHA M. *Vojenská zvířata – psi II.* [online]. In: Praha, 2010, [cit. 2016-17-03]. Dostupné z WWW: < <http://www.historickykaleidoskop.cz/1-2008/vojenska-zvirata-psi-ii.html> >.

⁵ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice: Dona, 1997, s. 14.

jedním ze zakladatelů a propagátorů chovu německého ovčáka v Československu. Právě Eis rozčlenil čichové vlastnosti psů služebních plemen do stupňů pevný, jistý, čistý. Tato stupnice je českými kynology uznávána dodnes.

Rok 1958 se stal zvláštní kapitolou v dějinách kriminalistické odorologie a představuje zprvu přísně utajený vývoj metody individuální pachové identifikace osob metodou pachových konzerv (kriminalistická olfaktorika), kterým se v tomto roce začala zabývat Speciální škola pro služební psy a psovody Ministerstva vnitra bývalého SSSR. Byly zahájeny pokusy se ztotožňováním lidského pachu v rámci vědeckého výzkumu, a to v tehdejší Vsesvazové vědeckovýzkumné centrále Ministerstva vnitra SSSR. V této době byla metoda pachové identifikace stále ještě utajována, nicméně využívána i v případech zvláště závažné násilné trestné činnosti ryze kriminálního charakteru.⁶

V roce 1970 se o kriminalistické odorologii poprvé v ČSSR zmiňuje odborný článek L. Hyroše „Metóda pachových konzerv – úspora síl a prostriedkov“⁷ jako o samostatné kriminalistické disciplíně. Zde je i laické veřejnosti představena metoda pachových konzerv (ovšem tento pojem zde zatím používán není). Autor vychází z pokusů prováděných v tehdejší SSSR a v článku naznačuje potenciál využití této metody v kriminalistické praxi za pomoci služebních speciálně vycvičených psů.⁸

V roce 1974 byla zavedena do služeb bývalého československého Sboru národní bezpečnosti samotná metoda pachové identifikace. Na území ČSSR byla nejdříve zavedena ve východoslovenském kraji Krajskou správou Veřejné bezpečnosti v Košicích.⁹ Již před rokem 1974 byla metoda pachové identifikace používána hojně v zemích východní Evropy. K nám byla přejata z bývalé Německé demokratické republiky, kde byla tamními bezpečnostními orgány vyvinuta již v 50. letech.¹⁰

Rok 1981 je důležitým mezníkem pro rozvoj odorologie na území ČSSR. Po tomto roce vznikla kynologická pracoviště, kde mohla být metoda dále rozvíjena a praktikována. Byl vydán rozkaz ministra vnitra ČSSR č. 28 ze dne 11. 11. 1981 pod názvem „Základní zaměření služební činnosti Sboru národní bezpečnosti Pohraniční

⁶ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 20.

⁷ HEŘMÁNEK J. *Ohledání místa činu a kriminalistická odorologie*: Kriminalistický sborník, 1970, č. 3, s. 167.

⁸ HEŘMÁNEK J. *Ohledání místa činu a kriminalistická odorologie*: Kriminalistický sborník, 1970, č. 3, s. 167.

⁹ HYROŠ L. *Metóda pachových konzerv – úspora síl a prostriedkov*. Kriminalistický sborník, 1973, č. 9, s. 557.

¹⁰ STRAUS, J., VAVERA F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II.: (od roku 1939 po současnost)*. Vyd. 1. Praha : Police history, 2005. s. 87-92.

stráže a vojsk Ministerstva vnitra na rok 1982.“ Tento právní předpis nařizoval vybudovat nové laboratoře odorologie a fyziodetekce na Kriminalistickém ústavu Veřejné bezpečnosti Federální správy. V tomto období se jednalo stále o utajovanou metodu určenou pouze pro operativně pátrací činnost. Tehdejší učebnice kriminalistiky (1982) uvádí na straně 90 (v pouhé jediné větě), že kriminalistická odorologie existuje.¹¹

Až po listopadu 1989 byla metoda individuální pachové identifikace, vzhledem k trendu nastávajících změn v politicko-spoločenském uspořádání tehdejší ČSSR, odtajněna. Po roce 1990 byly zahájeny legislativní práce v tomto směru, dokončený Závazný pokyn policejního prezidenta, který byl však vydán až v roce 2002.¹²

V roce 2002 byl vydán Závazný pokyn policejního prezidenta č. 140/2002, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotného postupu PČR při využívání metody pachové identifikace.¹³ Ten znamenal přelom v oboru kriminalistické olfaktoriky pro využití metody pachové identifikace osob. Byla tak otevřena cesta k uznání metody kriminalistické odorologie jako důkazního prostředku. Kriminalistická odorologie je nyní obsažena ve všech učebnicích kriminalistiky.

V roce 2009 byl vydán zatím nejnovější interní akt řízení Policie ČR v oboru individuální pachové identifikace osob, a to pokyn č. 9 ze dne 1. 7. 2009 ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidenta České republiky, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie. Metodické zásady kriminalistické olfaktoriky jsou uvedeny v části čtvrté pod názvem Zásady zabezpečení jednotného postupu Policie ČR při využívání metody pachové identifikace.¹⁴

2.2 Základní pojmy kriminalistické odorologie

Pojem kriminalistické odorologie je zpravidla v kriminalistické literatuře prezentován takto: „Kriminalistická odorologie je odvětvím kriminalistické techniky zkoumajícím vznik, fyzikální vlastnosti a chemické složení pachu osob a věcí s cílem určit jeho skupinovou příslušnost nebo k jeho individuální identifikaci“. Skupinová

¹¹ MUSIL, J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. Praha, 2001.

¹² STRAUS, J., VAVERA F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II.: (od roku 1939 po současnost)*. Vyd. 1. Praha : Police history, 2005, s. 87-92.

¹³ MV ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 140/2002, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie České republiky při využívání metody pachové identifikace. In : *eSLAŘ, Ministerstvo vnitra*. 2002.

¹⁴ MV ČR, Závazný pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie policejního prezidenta č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů k zabezpečení jednotného postupu Policie České republiky při plnění úkolů na úseku služební kynologie. In : *eSLAŘ, Ministerstvo vnitra*. 2009.

příslušnost nebo individuální identifikace pachu osob a věcí může být v oboru kriminalistiky určována porovnáváním minimálně dvou pachových vzorků, u nichž má být potvrzena nebo vyloučena jejich shoda. K porovnání se využívá buď speciálně vycvičený služební pes, nebo metoda fyzikálně-chemické analýzy. Kriminalistická odorologie se podílí na plnění jednoho z hlavních úkolů kriminalistiky, kterým je vyhledávat, zajišťovat, zkoumat a využívat kriminalistické stopy a další kriminalisticky významné informace k jejich využití jako soudních důkazů, a to v zájmu rychlého, úplného a objektivního odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů.¹⁵

Mezi základní pojmy kriminalistické odorologie patří následující výrazy:

Odorologie – kriminalistická metoda umožňující provedení individuální identifikace objektů, nejčastěji osob za pomoci jejich tělesného pachu. Je založena na principu rozdílnosti pachových složek u různých původců, umožňuje dokonalou individualizaci původce. Vylučování těchto pachových podnětů u člověka probíhá nepřetržitě a nezávisle na jeho vůli. Na skladbu lidského pachu mají vliv různé faktory prostředí (kde žije, pracuje, vykonávání volno-časových aktivit apod.). Lidský pach také obsahuje složky, které jsou geneticky podmíněny, relativně neměnné v čase a především jsou individuální pro každého jednotlivce.¹⁶

Odorologická stopa – kriminalisticky relevantní objekt, který vznikl v souvislosti s kriminalisticky významnou událostí a obsahuje informace zakódované ve složení pachových látek v něm obsažených a jedná se o kriminalistickou stopu zpravidla skrytou, tedy latentní. Zajištěním takové stopy a jejím zkoumáním za využití metod kriminalistické odorologie lze provést individuální identifikaci původce pachu.¹⁷

Pot – vodnatý výměšek potních žláz, tekutina produkovaná v potních žlázách. Hlavní složkou potu je vždy voda a některé geneticky podmíněné složky umožňující individualizovat konkrétního jedince.¹⁸

Pach – odezva čichového ústrojí na přítomnost mikromnožství cizí látky ve vzduchu, nebo vlastnost určitého objektu uvolňovat plynné částice do okolí.¹⁹

¹⁵ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 194.

¹⁶ MUSIL, J, KONRÁD Z., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. 2., Praha, 2004, s. 9.

¹⁷ STRAUS, J. *Kriminalistická technika*. Plzeň, 2012, s. 183.

¹⁸ FOŘT P. *Sport a zdravá výživa* [online]. Praha, 2013, [cit. 2016-02-06]. Dostupné z WWW: < <http://www.doktorka.cz/pot-neni-jen-voda/>>.

¹⁹ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, s. 9.

Tělesný pach – směs plynných částic, které jsou uvolňovány člověkem do materiálního prostředí a může být využit k jeho identifikaci. Nejvýznamnější složka je pot, který je vytvářen při činnosti potních žláz (ekrinní – termoregulace, apokrinní – emoční podráždění), je tvořen vodou, minerálními solemi, netěkavými organickými látkami typickými pro každého jednotlivce apod.²⁰

Kriminalistická olfaktorika – proces porovnání pachové stopy sejmuté z místa činu nebo doličného předmětu s pachem podezřelé osoby s následným určením nebo vyloučením jejich shodnosti.²¹

Kriminalistická stopa – každá změna na místě trestného činu nebo kriminalistické události související s událostí, která je zjištělná, zajistitelná a využitelná. Jedná se o změny v materiálním prostředí a ve vědomí lidí.²²

Pachový snímač – sterilní standardizovaný speciální druh textilie o rozměrech 30x30cm, vyznačuje se značnými absorpčními vlastnostmi, které umožňují pohlcovat i nepatrné množství pachu.

Pachová stopa – kriminalistická stopa, která má schopnost uvolňovat molekuly nebo atomy ze svého povrchu, které charakterizují její složení. Intenzita může být různá, souvisí s těkavostí látek, okolní teplotou a dalšími vlivy.²³

Otisk pachové stopy – pachová stopa sejmutá na místě činu z objektu pomocí pachového snímače (dále jen OPS).

Pachová konzerva – sterilní standardizovaná skleněná nádoba s hermetickým uzávěrem, ve které je vložen sterilní pachový snímač.

Služební pes – speciálně cvičený pes Policie ČR k účelu vyhledávání a označování pachových stop.

Olfaktorika – metoda kriminalistické techniky sloužící k identifikaci konkrétní osoby mající vztah k události, která je předmětem trestního řízení, a to prostřednictvím touto osobou vytvořené pachové stopy.²⁴

²⁰ STRAUS, J. *Kriminalistická technika*. Plzeň, 2012, s. 183.

²¹ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 112.

²² KLOJDA L. *Kriminalistika. Integrovaný záchranný systém* [online]. Praha, 2006, [cit. 2015-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://lukasklojda.kvalitne.cz/article.php?id=20>>.

²³ MUSIL, J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. 2., Praha, 2004, s. 185.

²⁴ VYHNÁLEK, O., SUCHÁNEK, J.: Kriminalistická odorologie: 1. Část. In *Kriminalistický sborník*, 2011, Praha : Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2011, s. 41.

3 Odorologická stopa v systému kriminalistických stop

Pro pochopení významu odorologická stopa je nutné nejdříve objasnit pojem kriminalistické stopy obecně.

„Kriminalistická stopa je každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjištělná a informace z ní využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.“²⁵ Je to základ, ze kterého při objasňování trestné činnosti policejní orgán vychází. Kriminalistická stopa v procesu poznání vyšetřované události (jako protispolečenského a kriminálního jevu, který se odehrál v minulosti) má přinést adekvátní obraz o jeho průběhu, o činnosti pachatele a jiných osob zúčastněných v procesu vyšetřované události a o použitých prostředcích a nástrojích pachatelem.

3.1 Kriminalistická stopa a její význam

Význam kriminalistické stopy (dále je KS) se odvíjí od jejího pojmu. Pod KS v policejní praxi se rozumí každá změna, které na místě události vznikla působením osoby nebo jiného jevu na různé objekty a výsledkem jsou změny na nich, které vznikly v příčinné, místní i časové spojitosti s objasňovaným případem. Kriminalistika pak zkoumá

a vyhodnocuje takové změny, které na objektu zanechal někdo jiný a nazývá je KS. Může jít například o otisky různých částí předmětů (dláto, úderník střelné zbraně, vývrt hlavně, otisk pneumatik, ale také otisky nebo vtisky části člověka jako jsou otisky prstů, obuvi, krev na místě apod.). Všechny tyto informace věrně reprodukuje původní celý nebo částečný vzhled objektu a jeho chování v prostředí.

Stopy mohou mít z hlediska kriminalistiky hodnotu:

technickou – má význam pro identifikaci, je zkoumatelná současnými kriminalistickými metodami,

²⁵ KEPKA, P. *Kriminalistická stopa*: [online]. Šluknov. 2012, [cit. 2015-12-19]. Dostupné z WWW: <http://www.lesnicka-skola.cz/gallery/clanky3501/2012-09-16_kriminalisticka_stopa+foto.pdf>.

taktickou (informační) – podstatou je, že stopa obsahuje informaci a zkoumáním stopy se tato informace získává, zužuje počet objektů, které mohly stopu vytvořit,

procesní – stopa se stává důkazem, který soud může využít pro potřeby dokazování. Jedná se o vývoj významu zjištěných a zajištěných KS a jejich důkazní váhu při případném procesním řízení.²⁶

Významné je pro policejní orgán především to, že KS vznikají v souvislosti s vyšetřovanou událostí. Proto obsahují objektivní, vědecky podložené a prověřené informace získané právě z KS. Takové informace můžeme použít jako důkazu při zjišťování objektivní pravdy o vyšetřované události a také v trestním řízení. Významné je i to, že KS jsou odrazem určitého jednání na místě činu, neboť vznikají zákonitě, často bez vědomí a vůle člověka. Jedná se o různé zejména latentní KS, například stopy pachové, genetické, ale i daktyloskopické, trasologické, které lze vyhledat v místech, kde se pachatel pohyboval, na nábojnici, kde KS vznikají od částí pistole, nebo se jedná o stopy ve vědomí svědka (stopy paměťové).

Význam KS obecně spočívá v tom, že výsledek plynoucí z jejich zkoumání umožňuje vytvořit si věrohodnou představu o celkové situaci a jednotlivých detailech, za kterých došlo k události a následkům trestného činu. Umožňuje orgánům činným v trestním řízení (dále jen OČTŘ) vytvořit si představu jak o fyzických, tak i mentálních vlastnostech pachatelů nebo o druhu a vlastnostech prostředků, jichž bylo použito v souvislosti s událostí trestného činu. Díky kriminalistickým stopám soudní znalci a jiní specialisté dokážou identifikovat ze stop konkrétní objekt nebo zjistit jeho skupinovou příslušnost.

3.2 Dělení kriminalistických stop²⁷

KS lze rozdělit do dvou hlavních skupin, kategorií, zejména dle toho, v jakém prostředí vznikly. Pak lze hovořit o:

- a) materiálních stopách – vyskytují se v materiálním prostředí,
- b) paměťových stopách – objevují se ve vědomí lidí.

ad a) MATERIÁLNÍ STOPA:

²⁶ MV ČR. *Kriminalistické stopy - vznik stop* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-12-19]. Dostupné z WWW: <http://krimi-spk.sweb.cz/02_exper/stopy/02_krim_stopy.htm>.

²⁷ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika: Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>>.

Materiální stopy vznikají třemi způsoby:

- 1) *Předáním energie* – během kterého vznikají změny způsobené deformací vnější stavby odrážejícího se objektu nebo tak, že se z monolitického celku oddělují jednotlivé části.
- 2) *Předáním hmoty nebo jejím přijetím* – stopy vznikají navrstvením (přenos krve, různých nečistot a dalších na nějaký povrch, např. na nábytek, podlahu apod.) nebo stopy odvrstvení (např. sejmutí prachu ze zaprášeného předmětu dotykem ruky).
- 3) *Současným předáním energie a hmoty*, což je v podstatě kombinace obou uvedených možností (např. mechanoskopická stopa, ve které se uplatní i částičky nátěru z použitého nástroje).²⁸

Pro kriminalistické praktické účely se využívá i **dělení materiálních KS** a to podle změn, které nastaly při jejich vzniku v materiálním prostředí:

- 1) *Stopy vstřícné* – jedná se takové o materiální stopy, které odrážejí vzájemné působení dvou objektů. Výskyt těchto stop je nejčastěji v oblasti mikrostop nebo u dopravních nehod.
- 2) *Stopy plošné (2D) a objemové (3D)* – stopa plošná (2D) vzniká v případech, kdy objekt, který stopu vytváří, nedeformuje objekt a stopu od něj přijímá (latentní i viditelné) daktyloskopické stopy, stopy obuvi nebo pneumatik, ale i stopy dalších objektů. Stopa objemová (3D) vzniká v případech, kdy se objekt stopu přijímající bortí a dochází k plastické deformaci objektu, který stopu přijímá (stopy ve sněhu, blátě, modelíně apod.)
- 3) *Stopy statické a dynamické* – předchozí jmenované stopy jsou zřetelné podle zjištění pohybu objektu, který stopu vytvořil vůči nositeli stopy. Pokud však takový pohyb téměř neexistuje, jedná se o stopu statickou, v opačném případě se jedná o stopy dynamické. **Stopy statické** se často dělí na stopy navrstvení a na stopy odvrstvení. **Stopy dynamické** (převážně u mechanoskopických stop) se dělí na rýhy, stopy sešinutí a stopy zhmoždění.

²⁸ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika: Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>>.

- 4) *Stopy periferní* – poskytují většinou informaci o půdorysu objektu, který je vytvořil. Vznikají například při přemístění různých objektů (přemístění nábytku, předmětů, setřesení nečistot z obuvi apod.).
- 5) *Stopy oddělení* – části celku umožňují sestavení původního objektu do celku podle jednotlivých částí (např. roztrhané písemnosti, úlomky nástrojů použitých ke spáchání trestného činu, střepy z poškozeného světlometu vozidla apod.).
- 6) *Mikrostopy* – od tradičních (klasických) stop se liší tím, že obsahují buď malé množství hmoty, nebo nízkou koncentraci hmoty. Mohou mít také nepatrné geometrické rozměry, jsou slabě viditelné nebo neviditelné pouhým okem. Zanechání (vytvoření) mikrostop pachatelem je prakticky z jeho strany nezjistitelné.
- 7) *Počítačové stopy* – veškerá elektronika a mechanika, která je součástí počítače, organizační nebo kancelářská technika. Patří sem zejména centrální technika, periferní a vzdálená technika a datové nosiče.²⁹

ad b) PAMĚŤOVÁ STOPA

Paměťové KS mají bezesporu materiální charakter (změna biochemického složení jednotlivých mozkových buněk), ale tyto změny nejsou doposud exaktně vyhodnotitelné.

Z těchto důvodů jsou paměťové stopy v kriminalistické praktické činnosti považovány za výlučné a jako s takovými je s nimi pracováno.

Výlučnost paměťových stop vyplývá z následujících zjištění:

- a) Vznikají zprostředkovaně přenosem lidských smyslů.
- b) Tvorba paměťových stop není doposud dostatečně exaktně objasněna.
- c) Trvanlivost – z kriminalistického hlediska existují paměťové stopy krátkodobého, střednědobého a v podstatě trvalého (dlouhodobého) charakteru.
- d) Jsou zásadně ovlivněny vlastnostmi osoby, která je má ve své paměti uchovány (schopnost vnímat, fixovat, vybavování a reprodukce informace).
- e) Paměťové stopy nevznikají okamžitě po příslušném vjemu. Doba, která uplyne od vjemu do zafixování v paměti mozku, může být různě dlouhá.

²⁹ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika: Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>>.

- f) Stopy nelze zpravidla využívat opakovaně (v praxi nelze zpravidla opakovaně vyslychat ke konkrétní události).
- g) Paměťové stopy jsou nedostupné, pokud konkrétní osoba nechce nebo nemůže sdělit jejich obsah (duševní porucha, bezvědomí).
- h) Paměťové stopy jsou definitivně „ztraceny“, pokud osoba, která je má zafixovány v paměti, zemře.³⁰

3.3 Pojem, vznik a výskyt odorologické stopy

Pojem odorologická stopa je v kriminalistické literatuře prezentován převážně takto: „Za kriminalistickou odorologickou stopu se považuje takový objekt, který vznikl v souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí a obsahuje informace zakódované ve složení pachových látek v něm obsažených. Zajištěním takové stopy a jejím zkoumáním metodami kriminalistické odorologie lze provést individuální identifikaci původce pachu.“³¹

Pach je možno definovat jako plynnou látku, která je schopna po dosažení určité (prahové) koncentrace vyvolat alespoň jeden z následujících jevů:

- čichový vjem člověka nebo odpovídající odezvu zvířete,
- odezvu analytického přístroje.

Pojem pachu je vždy spojen se dvěma předpoklady:

- s přítomností polutantu (= znečišťující, odpadní látka) v plynném stavu,
- s rozptylem dostatečného mikromnožství ve vzduchu.

Původ pachu je založen na vlastnostech přírodních látek organického a neorganického charakteru uvolňovat prostřednictvím odpařování nebo sublimace jednotlivé molekuly nebo atomy, které charakterizují jejich složení. Jednotlivé částice uvolňované do volného prostoru pak způsobují rozdílnost pachových podnětů. Pachovou stopou obecně rozumíme směs pachů různého původu.³²

Kriminalistická pachová stopa obsahuje vždy následující pachy:

- *pachové pozadí* (pachy organického i anorganického původu, jejichž zdrojem je místo, na kterém je pachová stopa snímána),

³⁰ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika: Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>>.

³¹ VICHLENDÁ, M. *Kriminalistika: Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. Karviná, 2011 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>>.

³² RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, s. 22.

- *pachy přidružené* (pachy charakterizující místa, kde se osoba pohybovala a pobývala v době před snímáním pachové stopy),
- *pachy druhové* (pachy umožňující určení skupinové příslušnosti pachy člověka – pohlaví člověka, etnická příslušnost, druh choroby, kterou trpí, stravovací návyky a jiné),
- *pach individuální* (geneticky podmíněná součást lidského pachu, která je po celou dobu života konkrétní osoby prakticky stálá).

Výzkum pachu člověka je celosvětově prohlubován a za související objevy v oboru vylučování a vnímání pachu obdrželi vědečtí pracovníci USA Richard Axela a Linda Buck v roce 2004 Nobelovu cenu za lékařství a fyziologii.

Vznik odorologické stopy

Pro českou kriminalistickou odorologii, resp. olfaktoriku, je nejdůležitějším zdrojem informací lidský pach, který vzniká jako výsledek některých biologických funkcí, kterými jsou pocení, vylučování kožního mazu a odlučování částecek kůže ve formě kožních šupinek a také odlučování vlasů či ochlupení. Kůže člověka je nejvydatnějším zdrojem pachové stopy, kterou člověk v kontaktu se svým okolím zanechává, a to na všech místech svého výskytu. Tato skutečnost je založena na fyziologickém jevu, kterým je regenerace lidské kůže. Právě díky tomuto procesu jsou z lidského těla nepřetržitě odlučovány mikročástice, které jsou vlastně nosiči genetické informace o člověku a zároveň vytváří pachovou stopu, která se vznáší v prostoru nebo ulpívá na různých objektech.

Pach člověka je tvořen také velkým počtem různých chemických sloučenin. Studie prokázaly přítomnost až několika tisíc chemických sloučenin v pachové stopě člověka.³³

Vznik kriminalistické pachové stopy (dále jen KPS) je principiálně velmi jednoduchý. Postačí, dotkne-li se jakákoli část lidského těla nebo jeho oděvní součástky libovolného předmětu. Na takový předmět se přenesou určitý podíl potu a dalších oddělených částecek lidského těla a tím se vytvoří pachová stopa. Za hlavní zdroj pachových stop člověka je považován lidský pot, v ojedinělých případech i lidský dech.

³³ MUSIL, J., KONRÁD Z., SUCHÁNEK J. *Kriminalistika*. 2., Praha: 2004, s. 186.

Ostatní zdroje lidského pachu (moč, výkaly, tekutá krev, žaludeční obsah aj.) nejsou v současné době při odorologickém zkoumání v ČR využívány.

Výskyt kriminalistické pachové stopy

KPS se na místě činu, na rozdíl od ostatních KS, vyskytují téměř vždy. Jde jen o to, je nalézt a zajistit pro dokazování. Každý člověk zanechává svoji KPS jako hmotný odraz své činnosti na místech svého doteku, pohybu nebo pobytu vždy, nezávisle na své vůli.

KPS jsou obecně charakterizovány malým množstvím hmoty a časovou nestálostí. Malé množství hmoty obsažené v KPS je dáno mechanismem jejího vzniku a časovou nestálostí a těkavostí jednotlivých složek stopy a jejich následným rozptýlením ve vzduchu.³⁴

Místa výskytu KPS však mohou být zviditelněna prostřednictvím viditelných KS trasologických, daktyloskopických nebo biologických. KPS jsou latentními KS a při ohledání místa spáchání trestného činu jsou vyhledávány především na místech předpokládaného kontaktu pachatele s prostředím, případně s dalšími zúčastněnými osobami. Méně často jsou KPS snímány na předpokládaných místech spadu okem neviditelných mikročástic odloučených z těla anebo svrchního ošacení.³⁵

KPS je možno najít všude tam, kde si lze na základě prvotních poznatků představit průběh skutkového děje. Proto jsou zajišťovány na místech předpokládaného pohybu pachatele podle předem stanovených kriminalistických verzí. Pokud nelze konkrétní místo kontaktu přesně určit, pokryje se pachovými snímači větší plocha tam, kde je možno kontakt nebo pohyb osob s největší mírou předpokládat.

Výskyt KPS lze předpokládat i na předmětech ukrytých ve stabilní poloze pod vodní hladinou (studny, nádrže, bazény). To neplatí v případě odhození předmětu do vodního toku, neboť při tom zpravidla v krátké době dochází k mechanickému snesení pachové stopy posunem předmětu po dně. Předmět vyzvednutý z vody musí pak být sušen bez proudění vzduchu a bez přídavného tepelného zdroje a nesmí být vystaven přímému slunečnímu záření, aby nedošlo k odvětrání pachu.

³⁴ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, s. 24.

³⁵ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, s. 25.

Při vyhledávání KPS je z taktických důvodů dávána přednost místům pevně spojeným s okolím (terénem), kde došlo ke spáchání trestného činu. U mobilních předmětů hrozí riziko jejich záměrného zavlčení na místo trestného činu, zejména v případech úmyslné inscenace důkazu o přítomnosti osoby, která se v kritické době na místě spáchání trestného činu nenacházela.

KPS, která byla vytvořena člověkem, je ve smyslu kriminalistické odorologie i trestně právní praxe považována za pramen **nepřímého** důkazu, přestože může sloužit k individuální identifikaci osoby, která má vztah k trestnému činu.

4 Práce s odorologickou stopou

Vyhledávání a zajišťování odorologické stopy v sobě zahrnuje vyhledávání této latentní stopy na místě činu a její zajišťování, obsahuje také její přepravu, nezaměnitelné označení a skladování. Druhou částí je pak zajišťování srovnávacího pachového vzorku, který policejní orgány zajišťují již od konkrétní osoby.

4.1 Vyhledávání kriminalistické pachové stopy

Vyhledání KPS na místě činu je velmi náročná činnost. To proto, že nejsou, až na výjimky, lidskými smysly zjištělné a jejich přítomnost se v podstatě vlastně jen předpokládá. I během vyhledávání KPS je třeba mít neustále na paměti, že KPS jsou velmi citlivé vůči různým vlivům a jejich časová stálost je velice omezená. Maximální pozornost je třeba věnovat možnosti pozměnění KPS vlastním pachem, či přenesením jiného, cizího pachu. Proto se právě KPS vyhledávají a zajišťují mezi prvními KS. Pro vyhledání KPS neexistuje žádná možnost jejich zviditelnění.

Vyhledávání odorologických stop na místě činu je odvislé od procesu vzniku, tvorby a vlastností lidského pachu, resp. lidských pachových stop. Tento proces je předurčen:

- a) tvorbou lidského pachu,
- b) skladbou lidského pachu,
- c) vlastnostmi vytvořené pachové stopy.

ad a) TVORBA LIDSKÉHO PACHU

Tvoření lidského pachu je specifický proces fyzikálních a chemických vlastností produktu lidského metabolismu.

Pach člověka je tedy různorodou směsí těkavých organických a chemických látek s různou molekulovou hmotností, velmi malou koncentrací a extrémně nízkou hmotností látky, která je k dispozici pro analýzu. Některé součásti lidského pachu jsou však obecné všem živočichům třídy savců. Existují pachy druhové, které charakterizují a vyčleňují pouze člověka. Podle určitých složek pachu také lze rozlišit určité skupiny lidí, například podle etnického původu, vykonávaného povolání, způsobu života, stravy apod. Existují i součásti pachu odpovídající aktuální životní situaci člověka, například pachy po požití silně aromatických potravin či nápojů nebo například změna

zdravotního stavu. Všechny tyto zdroje pachu zahrnujeme v odorologii pod společný pojem *pachové pozadí*.³⁶

V pachu každého člověka existuje individuální geneticky podmíněná část pachových částic, které se po celou dobu jeho života nemění. Z hlediska kriminalistiky lze tuto vlastnost s nadsázkou přirovnat k jedinečnému identifikačnímu znaku, jako je například celoživotně individuální a neměnný tvar genetické šroubovice DNA nebo k otisku prstů. Na výsledné skladbě se podílejí tyto tělesné zdroje člověka:

1. plicní dýchání,
2. kožní dýchání,
3. exkrementy,
4. výměšky orgánů vnitřní sekrece, které proniknou z vnitřního prostředí těla,
5. krev, která pronikne z vnitřního prostředí těla,
6. lidský pot,
7. vyměšování kožního mazu,
8. kožní šupinky, vlasy a ochlupení.

Plicní dýchání je z hlediska kriminalistické olfaktoriky téměř bezvýznamné. Důvodem je, že lidských dech se po vydechnutí okamžitě rozptýlí do okolí a po velmi krátké době není možné ho nalézt v koncentraci, která by umožňovala jeho konzervaci. Bezvýznamné pro kriminalistickou olfaktoriku je také vylučování pachu **kožním dýcháním**. Důvodem je, že kožní dýchání je jen velmi nepatrné, a tudíž opět neumožňuje konzervaci. **Exkrementy** také v kriminalistické olfaktorice nenašly svůj význam. Důvodem jsou technické obtíže vyplývající z konzervativní metodiky využívajících textilních snímačů pachu. **Výměšky orgánů vnitřní sekrece** nemají význam pro kriminalistickou olfaktoriku, důvod je stejný jako u exkrementů. **Krev** není v české kriminalistice využívána jako zdroj pachu člověka, což je trochu škoda, protože ruská kriminalistika dosáhla při využívání krve k individuální pachové identifikaci zajímavých výsledků.

Nejdůležitějším zdrojem lidského pachu pro českou kriminalistiku je kožní povrch lidského těla (**pocení, vylučování kožního mazu a odlučování povrchu těla ve formě vlasů, ochlupení a kožních šupinek**). Kůže člověka je velmi důležitým zdrojem KPS. Tuto pachovou stopu člověk zanechává na místech svého výskytu, na předmětech,

³⁶ VYHNÁLEK, O., SUCHÁNEK, J. Kriminalistická odorologie: 1. Část. In : *Kriminalistický sborník* 1993, Praha. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 1993, s. 59.

se kterými přišel do kontaktu i na oděvu, který nosil. V důsledku regenerace kůže jsou z lidského těla odlučovány mikročástice, které jsou nosiči genetické informace.

Nejdůležitějším nosičem pachu je **lidský pot**. Potní žlázy jsou na lidském těle rozmístěny nepravidelně. Největší množství potních žláz nalezneme na čele, v podpaždí, kolem ohanbí, na dlaních a chodidlech. Právě svými končetinami přichází člověk do kontaktu s okolním světem, proto jsou potní žlázy z hlediska olfaktoricky velmi důležité.

Pomocí molekulární analýzy bylo zjištěno, že se na povrchu kůže každého člověka nachází několik milionů bakterií. Jejich kolonie tvoří přibližně 130 různých druhů a kombinace těchto bakterií je zcela specifická u jednotlivých osob. Výše uvedená skutečnost vyvrací tezi, že pokud dvě osoby použijí stejný parfém, speciálně vycvičený pes se bude řídit tímto dominantním pachem. V důsledku bakteriálního rozkladu, který je u každého člověka jiný, získává parfém v několika okamžicích rozdílnou pachovou charakteristiku.

Vedle primárních zdrojů lidského pachu rozlišujeme i sekundární nosiče lidského pachu. **Sekundárním nosičem lidského pachu** jsou mikrostopy, které jsou odloučené z předmětů či věcí, které měla osoba na sobě či při sobě (oděv, kapesník aj.). Na těchto předmětech či věcech se usazují částice odloučené z lidského těla nebo nasáknou pachem, který nepřetržitě vzlíná z lidského těla. Proto jsou tyto mikrostopy nosičem pachových stop.³⁷

ad b) SKLADBA LIDSKÉHO PACHU

Základní složkou je pot člověka. Pot je z hlediska kriminalistické olfaktoriky nejdůležitějším nosičem pachu. Na povrchu lidského těla se vyskytuje 2,5 až 3 miliony vyústění potních žláz, které mají spirálovitý tvar vývodu. Tyto vlastnosti potních žláz popsal již v 19. století český vědec, lékař a fyziolog Jan Evangelista Purkyně (*18. 12. 1787 – †28. 7. 1869). Byl prvním, kdo mimo zmíněného spirálovitého průběhu vývodů potních žláz popsal také mikroskopickou stavbu kůže (základ pozdější daktyloskopie) a buněčnou strukturu žláz s vnitřní i vnější sekrecí.

³⁷ VYHNÁLEK, O., SUCHÁNEK, J. Kriminalistická odorologie: 1. Část. In *Kriminalistický sborník*, 1993 Praha. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 1993, s. 556.

Potní žlázy jsou na lidském těle rozmístěny nepravidelně, jak již bylo zmíněno, nejvíce jich je na čele, v podpaží, kolem ohanbí a také na dlaních a chodidlech. Právě ta jsou právě z pohledu olfaktoriky důležitá, protože svými končetinami přichází člověk s okolním světem do kontaktu nejvíce. Pro kriminalistickou práci je důležité zjištění, že lidský organismus vylučuje pot nepřetržitě. Pokud se zvýší průtok krve vlasečnicemi, prochází více plazmy do tkáňového moku a v důsledku toho se tvoří více potu. Záleží na okolní teplotě a tělesné zátěži.

Lidský pach se obecně skládá ze tří složek:

- a) *Primární složka* – soubor stabilních prvků bez reakcí na vnitřní a vnější vlivy organismu.
- b) *Sekundární složka* – části, které jsou spjaty s endogenními funkcemi organismu ovlivňované životním stylem (potravou, léky, nemocemi, návykovými látkami...).
- c) *Terciální složka* – exogenní zdroje (kosmetické přípravky, hygienické potřeby).³⁸

Potní žlázy jsou z hlediska kriminalistické olfaktoriky nejdůležitějším zdrojem lidského pachu, neboť právě jejich výměšky ulpívají v místě kontaktu člověka s okolním světem. Všechny výměšky lidského těla mají vliv na skladbu a tím i rozdělení lidského pachu do jednotlivých skupin. Lidský pach se skládá až z několika tisíců různých chemických sloučenin malého množství, které nakonec vytvoří tzv.: „INDIVIDUÁLNÍ A PŘIDRUŽENÝ LIDSKÝ PACH“.

Pro kriminalistickou identifikaci v rámci odorologie je nejdůležitější právě ***pach individuální***, který je zanechán pachatelem nebo jinou osobou, která se na místě činu vyskytovala nebo se dotýkala předmětů. Podle intenzity a stálosti na povrchu země, na předmětech nebo v materiálním prostředí rozdělujeme individuální lidský pach na následující skupiny:

- ***Osobitý pach*** – vzniká při fyziologických procesech v organismu člověka – dýchání pokožky, pocení, vyměšování kožního mazu.
- ***Regionální pach*** – zahrnuje všechny výrazné silně čpící pachy, pocházející z konkrétní části těla. Pach z pohlavních orgánů a jejich okolí, pach z podpaždí

³⁸ RADVANSKÝ, J. *Termoregulace* [online]. Praha, 2014 [cit. 15-2-1016]. Dostupné z WWW: <<http://tv1.lf2.cuni.cz/wordpress/wp-content/uploads/Termoregulace.pdf>>.

či z vlasů na hlavě jsou tak silné, že potlačují celkový individuální pach. Proto jsou někteří lidé schopni rozpoznat různé druhy regionálních pachů, ale individuální pachy různých lidí již rozpoznat nedovedou. Ze stejného důvodu má také věda více poznatků o regionálním pachu než o pachu individuálním.

- **Specifický pach** – zahrnuje skupiny pachů, které mixují lidský pach s pachem po obydlí, povolání, kosmetických přípravcích, dopravních prostředcích a jiných předmětech, jako jsou například léky nebo cigarety.

Vedle individuálního pachu působí při tvorbě pachových stop ještě jiné pachy, kterým říkáme **pachy přidružené**. Tyto pachy jsou pachové příměsi k pachu individuálnímu, které jej doprovázejí a nabalují se z pachů prostředí, ve kterém osoba pracuje, pohybuje se nebo žije, z rostlinstva či mikroorganismů.

Přidružený pach je složkou lidského pachu a vzniká uvolňováním molekul chemických sloučenin z půdy, rostlinstva, mikroorganismů nebo z komunikací.

Půda: Člověk svým tlakem na půdní povrch narušuje strukturu půdy. Půda praská, rozruší se sešlápnutím nebo jiným úmyslným narušením a také pracuje vlivem tepla, ročního období atd. Z narušené půdy vyzařuje do ovzduší velké množství různých chemických sloučenin, které společně s ostatními výraznými složky pachových molekul tvoří pachovou stopu. Ovlivnit pachovou stopu v půdě může také přítomnost umělých hnojiv, jejichž koncentrace je výrazně vyšší než koncentrace pachové stopy, a tak může dojít k jejímu překrytí.

Rostlinstvo: Již samo od sebe je silně aromatické, buď příjemně či nepříjemně. Vedle toho, aniž bychom si to uvědomovali, všude (kam šlápneme do živého porostu), drtíme svou vahou rostlinstvo, které obsahuje určité procento šťáv a vlivem různých chemických sloučenin a skladeb podléhá za různých teplot zkáze kvašením.

Mikroorganismy: Uvolňují osobité molekuly pachu, které vylučují larvy brouků a jiného hmyzu, ale také plísně a bakterie, které spoluvytvářejí nebo ovlivňují pachovou stopu člověka.

Pach komunikací: Jde o pach chodníků a cest, které jsou pokryté množstvím pachů způsobených pohybem osob, vozidel a podobně.³⁹

³⁹ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice: Dona, 1997, s. 32 – 37.

Každá KS má své specifické vlastnosti. Tak tomu je u KPS, u kterých byly zjištěny následující typické vlastnosti:

- 1) mají jen velmi malou hmotnost a plynné skupenství,
- 2) mohou být identifikovány pouze čichovým senzorem speciálně vycvičeného psa, nikoli smyslovými orgány člověka ani technickými prostředky,
- 3) mají latentní charakter a nelze je vidět ani zviditelnit,
- 4) mají nestabilní objem pachových částic – postupně odvětrává,
- 5) lze je z místa odstranit jen zničením povrchu (politím kyselinou, odstranění svrchní vrstvy atd.),
- 6) mohou být působením přírodních podmínek zničeny (hniloba, tlení, roztoči, přírodní reakce aj.),
- 7) mohou být ovlivněny pachem osoby, která nemá nic společného s vyšetřovanou událostí,
- 8) mohou se nacházet i na mikrostopách, které mohou být snadno přeneseny úmyslně i náhodně na místo činu a mohou pocházet od osob, které s případem nemají nic společného,
- 9) obsahují neměnný genetický základ konkrétního člověka, který je ovlivněn věkem, pohlavím, psychickým a zdravotním stavem, užívanými léky, alkoholem, tabákovými a kosmetickými výrobky.

Stálost kriminalistické pachové stopy, vlivy

Stálost pachového vzorku osoby (dále jen PVO) je naprosto zásadní vlastností všech KPS. Z policejní praxe plyne, že stálost této stopy zásadně ovlivňuje i proces komparace mezi PVO a otiskem pachové stopy (dále OPS). Na stálost KPS má vliv mnoho negativních i pozitivních faktorů. Čím více negativních faktorů působí, tím kratší dobu bude pachová stopa zachována.

Negativně ovlivňující faktory:

- 1) *Čas* – určuje stáří stopy a zde pak rozlišujeme podle stáří:
 - a) stopy *čerstvé*, tj. do jedné hodiny stáří stopy,
 - b) stopy *normální*, tj. 1–3 hodiny stáří stopy,
 - c) stopy *vychladlé*, tj. nad 3 hodiny stáří stopy.
- 2) *Teplota prostředí* – denní a noční teploty a jejich výkyvy značně ovlivňují pachovou stopu. Za horkého počasí dochází k ohřívání země a tím k rychlejšímu odpařování stopy. Při zvýšeném odpařování může docházet až

k tzv. „pachovému mraku“, což je souhrn pachů na stopě. Tento mrak stoupá kolmo vzhůru a pach se rozptýluje a řídne. V noci se pak země ochlazuje, pohyb molekul se zpomaluje, tím se omezuje odpařování a stopa tak zůstává dlouho čerstvá.

- 3) *Vlhkost vzduchu* – nejpříznivější podmínky pro dlouhodobé zachování pachové stopy je při relativně nejvyšší vlhkosti. S vyšší vlhkostí bývá spojená nižší teplota, a tak vznikají ideální podmínky pro zachování intenzivní pachové stopy. Z časového hlediska se jedná o úsek od cca 20:00 večer do 6:00 hodin ráno. Za drobného deště a mlhy je vlhkost nejvyšší, a tak podmínky pro snímání nebo využívání pachových stop jsou nejpříznivější. Negativně působí silné deště. Ty sice také vytvářejí ideální prostředí týkající se vlhkosti vzduchu, ale zase díky vsakování do půdy pachové stopy naopak ztrácíme. Po takovém dešti je zdroj pachu překryt vrstvou vody, nicméně krátce po dešti, i přes silné odpařování, lze pachovou stopu opět zajistit.
- 4) *Proudění vzduchu* – čím větší je proudění vzduchu, tím dále je pachová stopa odnesena od místa zdroje. Proudění vzduchu působí na pachové molekuly vysoušecí formou a podle síly svého působení stopu rozmetá, roznáší do větší šířky a přenáší maximální množství pachových molekul stranou od původního položení vzhledem ke stopě.
- 5) *Struktura terénu* – půdní porost a ostatní vlastnosti půdy ovlivňují jak zahřívání půdy a tím rychlejší vypařování, tak i schopnost vázat půdní vodu a přízemní vlhkosti. Tak může usnadňovat nebo ztěžovat práci na snímání pachových stop. Stabilita pachových stop na půdě je také závislá na její struktuře, tedy zda se pachová stopa nachází na silnici, na skále, na uježděné zemi, polní cestě, v oranici, travním porostu apod. Stopy na těchto tvrdých površích se díky rychlejšímu zahřívání odpařují rychleji, jsou tedy méně trvanlivé. Pachová stopa je lépe zachována v porostu travním či v keřích. Tyto porosty totiž brání přístupu větru a slunci k půdě, pachová stopa je tak vlastně chráněna a tím vydrží déle. Jak vyplývá z výše uvedeného, nejvýhodnější podmínky pro uchování pachové stopy je například prostředí lesa. Zde je porost, který takovou stopu chrání, je tu vysoká vlhkost, která umožní stopě delší trvanlivost, a v neposlední řadě minimální přístup slunečního záření.

Přenos pachu, šíření a vytvoření kriminalistické pachové stopy

Vznik KPS je principiálně velice jednoduchý a lze jej přirovnat ke vzniku daktyloskopických stop. Stačí, když se část lidského těla nebo oděvní součástky dotknou libovolného předmětu, a tak na něj přenesou určitý podíl například potu a tím je pachová stopa vytvořena. Jedná se o tzv.: „vstřicnou stopu“, která vzniká tak, že informace osoby se přenesou do prostředí nebo na objekt a informace o prostředí nebo objektu se přenesou na osobu.

Lidský pach a DNA

Molekula DNA byla objevena v roce 1869, kdy se švýcarskému lékaři Miescherovi podařilo izolovat DNA z bílých krvinek obsažených v hnisu. Tenkrát se však ještě nedařilo vytvořit dostatečně čistý vzorek k tomu, aby DNA mohla být dále zkoumána. Objev její dnes známé „dvoušroubovitě“ struktury se datuje k roku 1952, o rok později je pak veřejně publikována svými objeviteli, jimiž byli James Watson a Francis Crick, kteří za tento objev dostali v roce 1962 Nobelovu cenu.⁴⁰

Pach člověka i jeho molekuly DNA současná vědecká i praktická kriminalistika využívá pro individuální identifikaci člověkem. Zatímco o využití pachu člověka, zejména pro pátrání po osobách, se ví velmi dlouho, od objevu k využití metody DNA pro identifikaci člověka uběhla velmi krátká doba.

Metoda identifikace člověka podle DNA je v současné kriminalistice jednou z nejvíce používaných metod k dopadení a identifikaci zločince, ale také k identifikaci osob, mrtvol nebo kosterních nálezů, u kterých se jinými metodami individuální identifikace nezdařila. Molekuly DNA obsažené v lidském organismu jsou pro život člověka nezbytnou látkou, které ve své struktuře kódují důležité informace o činnosti buněk, a tyto programují ke specifické činnosti. Tím předurčuje vývoj a zejména vlastnosti celého organismu.

U organismů jako jsou rostliny a živočichové je DNA uložena vždy uvnitř buněčného jádra, zatímco u mikroorganismů, jako jsou například bakterie, se DNA nachází volně v cytoplazmě. Genová výbava člověka obsahuje přibližně $3,2 \times 10^9$ vazebných párů. DNA je tedy vlastně biologická makromolekula – polymer,

⁴⁰ KRIMINALISTIKA: Obory v kriminalistice. *Kriminalistika: Jakými způsoby dopadají kriminalisté zločince*[online]. Praha, 2014 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kriminalka.estranky.cz/clanky/obory-v-kriminalistice.html>>.

dvoušroubovice tvořená dvěma řetězci nukleotidů v obou vláknech.⁴¹ Dnes je již vědecky prokázáno, že z hlediska tvorby pachové stopy je i DNA její součástí. Pachová stopa se skládá z organických materiálů, které se odlučují z člověka do prostředí.

Pach člověka současná kriminalistická olfaktorika používá k jeho individuální identifikaci a výsledky zkoumání v tomto oboru jsou využívány v trestně právní rovině jako důkazní materiál. Současná kriminalistická věda společně s dalšími forenzními vědami pracuje na propojení identifikace člověka za využití metod pachové identifikace a metody DNA. Tyto metody využívají k identifikaci člověka geneticky podmíněné informace od konkrétního člověka, které jej dokáží ztotožnit.

Dnes je již také známo, že ve vylučovaném pachu každého člověka existuje individuální geneticky podmíněná část, která se po celou dobu jeho života nemění. Z hlediska ztotožnění v procesu kriminalistické identifikace lze tuto vlastnost lidského pachu přirovnat k celoživotně individuální a neměnnému tvaru genetické dvoušroubovice DNA nebo k obrazci daktyloskopických papilárních linií. Tímto poznatkem dochází ke vzájemnému prolínání kriminalistické olfaktoriky a genetiky.⁴²

4.2 Zajištění pachových stop

Zajišťování pachových stop a k nim vhodného srovnávacího materiálu v policejní praxi provádí zkušení a proškolení kriminalističtí technici, kteří k tomuto procesu využívají sterilních nástrojů. Tento proces v sobě zahrnuje dvě odlišné činnosti a to:

- a) odběr otisku pachové stopy (OPS),
- b) odběr pachového vzorku konkrétní osoby (PVO).

ad a) Odběr OPS – tyto „otisky“ jsou odebírány a zajišťovány nejčastěji již při ohledání na místě činu z objektů nebo z těla mrtvol. Zajišťují se také na místech přímo nesouvisejících s událostí trestného činu, například k ověření výskytu osoby na určitém místě, stanovení posazení osob ve vozidle apod. Odběru předchází pečlivé prozkoumání a prohlédnutí místa činu, určení předpokládaného pohybu pachatele na místě činu a také k vytyčení kriminalistických verzí, jak se čin pravděpodobně stal.

⁴¹ KRIMINALISTIKA: Obory v kriminalistice. *Kriminalistika: Jakými způsoby dopadají kriminalisté zločince*[online]. Praha, 2014 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kriminalka.estranky.cz/clanky/obory-v-kriminalistice.html>>.

⁴² KRIMINALISTIKA. *Jakými způsoby dopadají kriminalisté zločince*[online]. Praha, 2014 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kriminalka.estranky.cz/clanky/obory-v-kriminalistice.html>>.

Snímání takových KPS provádí kriminalistický technik k tomuto úkonu proškolený, výjimečně kynologický expert. Tento kriminalisticko-technický úkon musí být vždy ve smyslu trestního řádu zadokumentován v protokolu o ohledání včetně fotodokumentace

a samostatně musí být vyhotoven protokol OPS – viz příloha I. Při jeho realizaci musí být dodrženy všechny kriminalisticko-technické zásady stanovené pro snímání OPS. Z protokolu o ohledání by mělo být zřejmé, jaké je na místě pachové pozadí, případně rušivé vlivy, které mohou vést ke znehodnocení pachových stop. Kriminalistický technik či jiná proškolená osoba je povinna nepoškodit nebo neznehodnotit jiné stopy na místě činu.⁴³

Zajišťovat OPS lze bez větších problémů, pokud jde o nosiče pachu, jako jsou oděvní součásti, zbraně, nástroje apod. Tyto objekty jsou většinou velmi snadno zjistitelné na místech trestných činů. Obtížnější zajištění pak následuje na drobných objektech, jako jsou vlasy nebo jednotlivá textilní vlákna. V těchto složitějších případech je třeba postupovat velmi opatrně, aby nosiče pachu nebyly zničeny.

K zajištění pachové stopy se používají zásadně čisté, nejlépe sterilní nástroje a při ruční manipulaci je nutné používat sterilní chirurgické rukavice. Požadavek sterility nástrojů je dán rizikem přenosu případných mikroorganismů z nesterilních nástrojů, a hrozí tak nebezpečí mikrobiologického rozkladu pachové stopy a tedy pozměnění jejího složení.

Pachové stopy se zajišťují do vhodných obalů současně se svými snímači (aratex). V praxi jsou takovými obaly například naprosto sterilní skleněné nádoby. Výjimečně se provádí zajišťování OPS stop bez nosičů. Jde o zajišťování směsi vzduchu. V úvahu přichází nasátí OPS stopy do injekční stříkačky. Jiným způsobem může být „prosátí“ vzduchu s pachovou stopou přes sloupec vhodného absorbentu, na němž se složky zachytí. Oba způsoby jsou však v ČR málo používané.

V současnosti jsou OPS stopy zajišťovány na speciální snímač (aratex), který je tvořen sterilní bavlněnou tkaninou. Tato látka se ukládá do sterilně uzavřené sklenice a při zajišťování OPS se odtud vyjme, rozloží a přiloží na místo předpokládané pachové stopy. Následně se překryje alobalem (pachová stopa se zachytí ve snímači a alobal

⁴³ KREJČÍ Z., Pachové stopy a metoda pachové identifikace: 1. část. In : *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2011, Praha, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2011s. 42.

zabrání jejímu úniku do okolního vzduchu). Přiložený pachový snímač musí zůstat v bezprostředním kontaktu s objektem minimálně 30 minut. V praxi je někdy pachový snímač na místě ponechán i několik hodin, případně pokud to podmínky dovolují i několik dnů. Následně se pachový snímač uloží zpět do sklenice a ta se hermeticky uzavře. Tímto způsobem vznikají tzv.: „pachové konzervy.“⁴⁴

Kloubek⁴⁵ popisuje ve své práci ještě další ze způsobů zajištění KPS (dle ruské kriminalistické olfaktoriky) a to takto:

- a) odpařování pachu,
- b) smývání pachových látek,
- c) propařování pachu,
- d) snímání pachu přímým kontaktem,
- e) přenesení pachu proudem vzduchu,
- f) získávání frakčních součástí pachu ze směsi pachové stopy.⁴⁶

Z výše uvedených způsobů zajištění KPS se v české policejní praxi používá jako jediný způsob snímání pachu přímým kontaktem pomocí textilního absorbentu (aratex), viz popsáno výše. Metoda přímého kontaktu je používána i při odběru porovnávacího vzorku osoby (dále jen PVO), tedy odběru pachu podezřelé osoby.

ad b) Odběr PVO. Jedná se o zajištění srovnávacího materiálu k již zajištěné KPS z místa činu. Tento odorologický materiál se odebírá zpravidla již podezřelým osobám, aby se potvrdila nebo vyvrátila jejich přítomnost na místě trestného činu (vyšetřované události), nebo k prokázání či vyvrácení předpokladu, že byly v kontaktu s doličným předmětem. Jde o neinvazivní odběr vzorku na pachový snímač (aratex). Tento odběr je proveden bez penetrace do živé tkáně lidského organismu a trestní řád zajištění takového vzorku považuje za tak důležitý, že upravuje povinnost osobám podrobit se tomuto úkonu. Ke splnění této zákonné povinnosti může být osoba donucena i fyzickým překonáním jejího odporu.⁴⁷

⁴⁴ BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ AKADEMIE Brno, s. r. o, *Inovace a individualizace výuky: Mikrostopy* [online]. Brno, 2013. [cit. 2016 – 03 - 02]. Dostupné z WWW: <http://dum.bpa-brno.cz/grant/VY_32_INOVACE_FRY17.pdf>.

⁴⁵ KREJČÍ Z. *Metoda pachové identifikace jako důkaz v trestním řízení* [online]. Brno, 2010. [cit. 2016 – 03 - 02]. Dostupné z WWW: <[https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/01_aktualni/Krejci_Zdenek%20_\(3670\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/01_aktualni/Krejci_Zdenek%20_(3670).pdf)>.

⁴⁶ KREJČÍ Z. *Metoda pachové identifikace jako důkaz v trestním řízení* [online]. Brno, 2010. [cit. 2016 – 03 - 02]. Dostupné z WWW: <[https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/01_aktualni/Krejci_Zdenek%20_\(3670\).pdf](https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/01_aktualni/Krejci_Zdenek%20_(3670).pdf)>.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 265/2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6382.

Zpravidla jsou porovnávané osobě odebírány na dva pachové snímače obsahující PVO (levý a pravý bok), přičemž je každý uložen po odběru do samostatného obalu. Odběr těchto srovnávacích vzorků mohou provést pouze proškolení policisté, kteří jsou téhož pohlaví jako porovnávaná osoba. O tomto úkonu odebírající provede záznam na „protokol o odběru pachového vzorku osoby (PVO)“ – viz příloha II.

Aby bylo vyloučeno riziko vzniku zavlečení nepravého spojovacího pachu mezi pachovým vzorkem osoby a pachovou stopou, nesmí být přítomna u odběru pachového vzorku osoba, která byla přítomna na místě snímání pachové stopy nebo se zúčastnila předběžných úkonů prováděných s osobou, které má být odebrán pachový vzorek!⁴⁸ Porovnáním pachové stopy sejmuté na místě trestného činu s pachovým vzorkem ztotožňované osoby lze olfaktorickou metodou potvrdit nebo nepotvrdit přítomnost porovnávané osoby na místě, kde byl spáchán trestný čin nebo kontakt osoby s doličným předmětem.

4.3 Přeprava, uložení a vyřazení pachových stop

Pachový snímač se zachycenou KPS se ukládá do sklenice, která se nezaměnitelně označí předpřipravenou samolepkou s vyznačenými údaji, kterými jsou číslo stopy, místo, čas zajištění, kdo zajistil. Takto označená KPS se vloží do dalšího přepravního bezpečnostního platového sáčku. Bezpečnostní sáček se zajištěnou pachovou stopou je nutno zabezpečit na všech spojích a všech místech, kde by bylo možno obal neoprávněně a bez zjevného porušení otevřít a opětovně zavřít. Zabezpečení je možno provést například lepicí páskou s razítkem policejního útvaru a podpisem zajišťující osoby. Provedený způsob zabezpečení obalu je nutno následně vyznačit v příloženém protokolu. Takto zabezpečené a zapečetěné obaly musí být také řádně a prokazatelně označeny, aby nemohlo dojít k jejich záměně s jinou KS.⁴⁹

Bezpečnostní sáček nebo jiný svrchní obal určený k odeslání či přepravě pachové konzervy je pak v přední části řádně vyplněn údaji o místu zaslání, údaji o označení zasílajícího útvaru, jednacím číslem spisového materiálu, datem odběru otisku pachové stopy, podpisem osoby, která stopu snímala, jakož i podpisem osoby otisk odesílající, včetně možnosti vyplnění informací pro adresáta v poznámce. Ve

⁴⁸ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 117-119.

⁴⁹ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 116.

spodní části bezpečnostního obalu jsou dva perforované útržky, které jsou označeny stejným identifikačním číslem jako bezpečnostní sáček.

Obr. č. 1 – Sklenice, přepravní plastové sáčky a štítky.⁵⁰

Každá manipulace, transport a uskladnění snímaných pachových stop klade velmi vysoké nároky na sterilitu, aby nebyl odebraný vzorek nijak kontaminován. Je tedy nezbytné použití jednorázových sterilních rukavic, sterilních nástrojů a především zabránění možné kontaminace.⁵¹

Odebraná pachová stopa zapečetěná v bezpečnostním sáčku se přepravuje v policejní praxi v kufrech a přepravkách k tomu určených. Zavazadla s KPS se následně zapečetí a pověřeným a proškoleným policistou se dopravují na příslušná specializovaná pracoviště služební kynologie. Pachový materiál k provedení olfaktorické komparace musí být doručen nejpozději do 7 pracovních dnů ode dne zajištění. Na těchto pracovištích odpovědní policisté u KPS provedou řádnou kontrolu označení, nenarušení celistvosti obalu a provedou srovnání údajů, které jsou uvedeny na zaslaných KPS. Takto zkontrolované a převzaté KPS následně a bezprostředně ukládají do režimového skladu.⁵²

Pachové konzervy se průběžně ze skladu vyřazují nejdříve po 2 letech od uskladnění. Lhůta může být prodloužena v souvislosti s probíhajícím trestním řízením

⁵⁰ Vlastní zdroj.

⁵¹ STRAUS, J., KLOUBEK M.. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 119.

⁵² STRAUS, J., KLOUBEK M.. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 116.

o další 2 roky. Obal od vyřazené odorologické konzervy (sklenice) může být znovu po sterilizaci opětovně použit. Víčko a záchytná tkanina (arutex) se znovu nepoužívají. Při ztrátě, poškození nebo odcizení pachové konzervy je nutno o této události sepsat úřední záznam. Vyřazení – likvidace protokolu k pachové stopě může být provedena po 5 letech.⁵³

Obr. č. 2 – Sklad pachových konzerv na specializovaném pracovišti.⁵⁴

⁵³MV ČR, Srov. Čl. 56, Pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky ze dne 22. 12. 2010, kterým se mění pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie. In : *eSIAR, Ministerstvo vnitra*. 2010.

⁵⁴Vlastní zdroj.

5 Proces odorologického zkoumání

Porovnáním pachové stopy sejmuté z místa trestného činu⁵⁵ s pachovým vzorkem ztotožňované osoby lze olfaktorickou metodou potvrdit nebo vyloučit přítomnost porovnávané osoby na místě, kde byl spáchán trestný čin. Proces je založen na aktivní spolupráci odborně zdatného psovoda se speciálně vycvičeným psem. Ti pak ve specializovaných prostorách expertizního pracoviště provádějí komparaci pachových stop z místa činu se srovnávacími vzorky od konkrétních podezřelých osob. K tomu je využíváno čichového a paměťového ústrojí psa. Výsledkem tohoto zkoumání je potvrzení nebo vyvrácení, že se konkrétní osoba na místě činu zdržovala, nebo že s nějakým předmětem přišla do kontaktu.

5.1 Komparace pachových stop

Před samotným odorologickým zkoumáním jsou nezbytné určité přípravy. Je třeba včas na expertizním kynologickém pracovišti vyhledat a připravit pro zkoumání porovnávané OPS, PVO, pracoviště psovoda (pracovní sál) a psa. Zejména důležité je nastudovat obsah dožadání OČTŘ o komparaci odorologických stop., které zpravidla zasílá příslušnému odbornému pracovišti policista, který zpracovává trestní spis. Dožadání má formu žádosti o podání odborného vyjádření ve smyslu § 105 odst. 1 trestního řádu.⁵⁶ Žádost o odborné vyjádření z oboru metoda pachové identifikace je uvedena v příloze III.

Porovnávání pachů z pachových stop se provádí za účelem identifikace osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Pachové konzervy se používají k porovnávání pachů nejdříve po 24 hodinách po jejich zajištění, protože teprve po této době se pach v pachových konzervách stabilizuje.

Před vlastní začátkem expertizního zkoumání provede psovod specialista kontrolu náhodné zajímavosti pachové konzervy. Tu provádí tak, že za pachovou konzervu z místa činu (OPS) je položena cvičná pachová konzerva s obdobným charakteristickým pachem, který se dá služebnímu psu načichat. Pokud pes označí

⁵⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 126.

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 265/2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6382.

pouze cvičnou pachovou konzervu, je náhodná zajímavost vyloučena. Označí-li jinou pachovou konzervu, nelze ji pak pro další srovnávání pachů použít.

Po nasátí pachu z načichávané pachové konzervy služební pes přičichává k jednotlivým srovnávaným pachovým konzervám a provádí rozlišení pachů, přičemž srovnávanou pachovou konzervu se shodným pachem označí nacvičeným způsobem. Psovod nesmí psa nijak ovlivňovat, pes by měl pracovat „na volno“. Následně psovod ještě změní pořadí pachových konzerv a identifikace psem je provedena opakovaně. Pokud je opět označen správný vzorek, je tento odebrán od ostatních a opět je provedena kontrola psem. Pokud pak pes neoznačí žádnou pachovou konzervu, považuje se již označená stopa za individuálně ustanovenou. Tím je srovnávání pachů považováno za průkazné.⁵⁷

Obr. č. 3 – Načichávání pachu služebním psem.⁵⁸

Srovnávání pachů se provádí v těchto variantách:

- a) pachový vzorek osoby (PVO) s otiskem pachové stopy (OPS) – od osob k místu činu,
- b) pachový vzorek osoby (PVO) s pachovým vzorkem osoby (PVO) – od osoby k osobě,
- c) otisk pachové stopy (OPS) s otiskem pachové stopy (OPS) – otisky pachových stop z míst činů navzájem,

⁵⁷ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 129.

⁵⁸ Vlastní zdroj.

- d) otisk pachové stopy (OPS) s pachovým vzorkem osoby (PVO) – z místa činu k osobě.

Prostřednictvím uzavřeného média (uzavřený televizní okruh, kamerový systém) může na vyžádání být tomuto srovnávání přítomen státní zástupce, který také může rozhodnout, na které místo mezi pachovými vzorky má být umístěn vzorek srovnávaný. Osobní přítomnost kohokoliv mimo psovoda není ve srovnávací kóji povolena z důvodu možnosti přenosu nežádoucího pachy či rušení psa v činnosti.⁵⁹

O každém srovnávání pachů je veden srovnávací diagram – viz příloha V (protokol o provedení pachové identifikace), který tvoří přílohu odborného vyjádření o výsledku porovnávání. Diagram graficky znázorňuje průběh pachové zkoušky. Kynolog specialista vypracuje odborné vyjádření – viz příloha IV, které odešle dožadujícímu policejnímu orgánu.⁶⁰

5.2 Vybavení pracovišť

Odborné pracoviště, kde je prováděna olfaktorická komparace, musí mít podle současných předpisů policejního prezidia následující prostory:

Srovnávací místnost (sál) – prostor o rozměru 12x2m místnost vybaven 7 posty pro umístění pachových konzerv s rozchodem 95 – 150 cm s neklouzavým povrchem, odhlučňeny a chráněny před rušivými pachy, dobře osvětlený a o stálé teplotě 18°C. Na sále musí být zajištěna minimální vlhkost 60%, klimatizace, musí být omyvatelný a mít stacionárně zabudovanou kameru. Nesmí chybět nutná potřebná výbava jako vlhkoměr, teploměr, tlakoměr, psí pamlsky, germicidní zářič a podobně.⁶¹

Sterilizační místnost – prostor o rozměru cca 3x3m vybaven přívodem teplé a studené vody a dvojitým dřezem, parním autoklávem, sterilizátorem, horkovzdušnou sušičkou, sterilizačními bubny a ostatními nezbytnými potřebnými nástroji jako jsou podnosy, kovová pouzdra, police, rošty a podobně.⁶²

⁵⁹ KLOUBEK M. Kriministická olfaktorika. In : *Kriministický sborník Policie ČR*, 2008, Praha: Kriministický ústav Praha Policie ČR, 2008, s. 57.

⁶⁰ KLOUBEK M. Kriministická olfaktorika. In : *Kriministický sborník Policie ČR*, 2008, Praha: Kriministický ústav Praha Policie ČR, 2008, s. 56.

⁶¹ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriministická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 123-124.

⁶² STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriministická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 123.

Sklad potřeb pro zhotovování pachových konzerv – tento prostor navazuje na sterilizační místnost a má minimální rozměry 3x3m. V tomto prostoru se většinou nachází police, rošty, háčky a opět nezbytné náčiní jako pinzety, hliníkové fólie, tiskopisy, štítky na obaly, bezpečnostní sáčky a podobně.⁶³

Sklad pachových konzerv – velikost skladu je určována předpokládaným počtem ukládaných pachových konzerv, je dostatečně osvětlený, suchý a větratelný, uspořádaný tak, aby uložené pachové konzervy nebyly vystaveny přímému slunečnímu záření.⁶⁴

K vybavenosti těchto specializovaných pracovišť patří dále kancelář *psodů specialistů a prostor pro ustájení služebních psů* v typizovaném kotci, který musí služebním psům zaručit v době odpočinku dokonalou psychickou i fyzickou regeneraci.⁶⁵

Obr. č. 4 – Srovnávací místnost (sál).⁶⁶

⁶³ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 124.

⁶⁴ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 124.

⁶⁵ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 124.

⁶⁶ Vlastní zdroj.

6 Současné trendy v oboru

V rámci nových trendů o co nepřesnější výsledky odorologických zkoumání a celkový vývoj kupředu v oboru odorologie je snahou vyvíjet nové metody, způsoby odorologického zkoumání vedoucí k co nejpřesnějším a hlavně nejspolehlivějším výsledkům. Mezi tyto trendy patří jak vývoj technologických novinek, tak i rozšíření obzorů týkajících se možností využití služebních psů, kteří, jak stále zjišťujeme, mají pro lidstvo stále neobjevený obrovský potenciál.

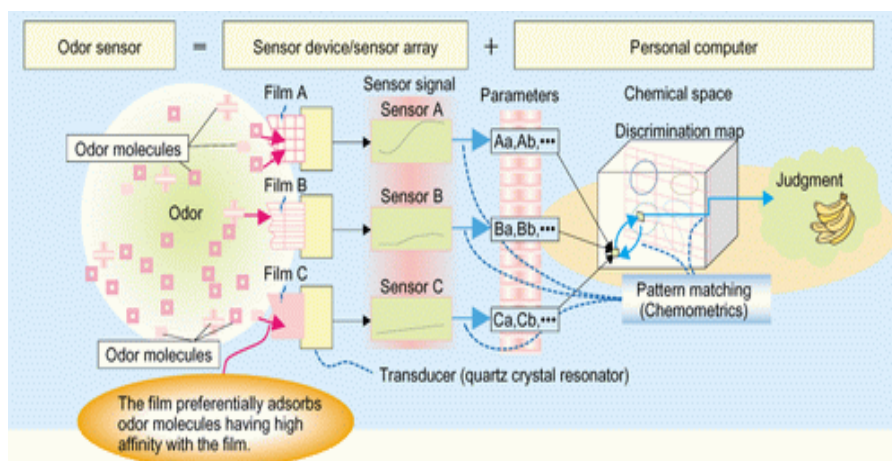
6.1 Databáze lidských pachů

Světovou kriminalistiku čekají s největší pravděpodobností v blízké budoucnosti velké změny. Na jedné z nich se dokonce podílí čeští vědci na Vysoké škole chemicko-technické v Praze. Pracují na vytvoření trvalé databáze lidských pachů. Vyvíjejí přístroj, který by jako první na světě uměl lidské pachy bezpečně rozeznat. Novinka by mohla způsobit v kriminalistice takovou revoluci, jako například před lety daktyloskopie nebo relativně nedávno testy DNA. V současné době však jako *jediný* důkaz pro usvědčení pachatele na základě pachové stopy je identifikace podle psa. Tento fakt OČTŘ ani vědci neberou jako stoprocentní, ale objektivní důkaz. Jakmile však bude lidský pach měřitelný přístrojem a uznaný zákonem, bude to pro soudce a jiné OČTŘ nezpochybnitelný důkaz. Měl by mít podobnou sílu jako důkaz DNA či daktyloskopické stopy, s nimiž se v trestním řízení běžně pracuje.

6.2 „Elektronický nos“

Novinkou v olfaktorice je existence mobilních elektronických analyzátorů pachu, které již byly uvedeny na trhu v zahraničí. Jedná se o přístroje označované jako „elektronický nos“⁶⁷, což jsou senzorické přístroje ke zjišťování skupinové příslušnosti pachu, prozatím používané ve zdravotnictví, gastronomii, při hledání úniku plynu z potrubí a také již i pro policejní účely.

⁶⁷ VOJÁČEK, A. *Elektronický nos – inteligentní snímače vůně*[online]. Praha, 2006 [cit. 14-1-2015]. Dostupné z WWW: <<http://automatizace.hw.cz/clanek/2006042901>>.

6.3 Nová metodika použití služebních psů k porovnávání pachů

Další plánovanou změnou v oblasti odorologie v České republice právě uváděnou do policejní praxe je postup policistů na úseku činnosti služební kynologie na základě rozkazu policejního prezidenta č. 222 ze dne 9. listopadu 2015, kterým se stanoví pilotní projekt přípravy služebních psů k porovnání pachu při skládání řady pachových konzerv druhou osobou a to následovně:

ZÁSADY PŘÍPRAVY SLUŽEBNÍCH PSŮ K POROVNÁNÍ PACHU:

(1) Otisky pachových stop pro využití v rámci projektu jsou nasnímány standardním postupem z předmětu po desetiminutovém kontaktu s porovnávanou osobou.

(2) Výcvikové postupy u služebních psů v rámci projektu jsou zaměřeny na jistou identifikaci individuálního pachu s důslednou eliminací falešného značení zapříčiněného shodou v jiné než primární složce individuálního pachu.

(3) V průběhu výcviku psovod může manipulovat s pachovými konzervami v řadě pachových konzerv pouze ve fázi seznamování služebního psa s postupem a cílem činnosti. Ve fázi upevňování rozlišování pachů nesmí být psovod informován o pozici cílového pachu.⁶⁹

⁶⁸ VOJÁČEK *Automatizace, rady a poslední novinky z oboru* [online]. Praha, 2006 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://automatizace.hw.cz/clanek/2006042901>>.

⁶⁹ MV ČR. Rozkaz policejního prezidenta č. 222/2015, kterým se stanoví pilotní projekt přípravy služebních psů k porovnání pachu při skládání řady pachových konzerv druhou osobou. In : *eSIAR, Ministerstvo vnitra*. 2015.

6.4 Experimentální práce v České republice

V minulosti byly snahy o nové metody, inovace a experimenty iniciovány nejen Výcvikovým střediskem Policejního prezidia ČR Plzeň – Bílá Hora, ale zejména iniciativou samotných psovodů specialistů. Jedním z takových podnětů poslední doby bylo zamyšlení nad pachovou pamětí psa, konkrétně ověření jeho krátkodobé paměti. Pes v průběhu života přichází do styku s velkým množstvím pachů. Pokud se některé pachy opakují častěji, například pach „pána“, pes si je ukládá do tzv. čichové paměti. Tato paměť umožňuje psovi se mezi jednotlivými zapamatovanými pachy orientovat i několik let po zapamatování. Cvičením psa se čichové dovednosti psa zdokonalují.

Jak tedy speciálně vycvičený pes využívá při olfaktorické komparaci krátkodobou paměť a nakolik ho může ovlivnit paměť dlouhodobá, kde má „zapamatovány“ opakované a známé pachy? Smyslem bylo zjistit, jak pes reaguje na pach, který už jednou označil, když ho později v krátké době znovu zařadíme do řady s dalšími porovnávanými pachovými konzervami. Opakovanými pokusy tímto směrem se zjistilo, že pes vždy správně označil porovnávaný pachový vzorek. Ani v jednom případě nedošlo k mýlce psa. Lze tak jednoznačně potvrdit závěr, že služební pes reaguje pouze na právě načichávaný pachový vzorek a pouze ten ztotožňuje. Vykonává tedy pouze přesně to, k čemu je vycvičen.⁷⁰

Smyslem dalšího pokusu bylo ověření mylného výsledku v důsledku výskytu jiného pachu, konkrétně kosmetického přípravku. Při tomto pokusu byly pachové stopy záměrně snímány přímo z kosmetických přípravků. Ve všech pokusných případech se pes řídil charakterem pachové stopy a pachové pozadí kosmetického přípravku v pachové směsi ignoroval. I tento pokus potvrdil stoprocentní spolehlivost schopností služebního psa.⁷¹

Další experimentální práce zkoumají, jak dalece je schopen ovlivnit práci psa pouze pachový spad z těla člověka. Část lidského těla, v tomto konkrétním případě ruce člověka, byly ošetřeny mýdlem bez parfému a konzervačních látek, pouze vlažnou vodou, ponechány volnému oschnutí. Následně byla levá ruka přímo položena na snímací tkaninu (aratex), která byla umístěná na podložce na aluminiové fólii. Druhý

⁷⁰ KREJČÍ Z., KLIMUS F., KRAJNÍKOVÁ M. Pachová stopa ve světle výsledků experimentálních prací studie k dosavadním zjištěním – 2. část. In : *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015, s. 62.

⁷¹ KREJČÍ Z., KLIMUS F., KRAJNÍKOVÁ M. Pachová stopa ve světle výsledků experimentálních prací studie k dosavadním zjištěním – 2. část. In : *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015, s. 62.

snímaný vzorek byl pouze pachový spad z pravé ruky, která byla nad snímací tkaninu (arutex) pouze situována ve stanovené výšce, aniž by došlo ke kontaktu s pachovým snímačem. Závěr tohoto experimentu byl takový, že pachový spad uvolňovaný z lidských rukou je dostatečný k identifikaci služebním psem. Je tedy zřejmé, že není nutné, aby ztotožňovaná osoba přišla s předmětem do přímého kontaktu.⁷²

Experimenty, pokusy, nové metody či jak chceme tyto snahy nazvat, probíhají v mnoha dalších směrech, o nichž je možno se dlouze rozepsat, například zda přidružený pach psa ovlivní čistotu pachové identifikace při ztotožňování pachu mezi osobou, která je v kontaktu se psem a osobou, která není v kontaktu se psem. Ztotožnění pachu psem v extrémně malém množství a při extrémně krátké době kontaktu osoby s předmětem. Pokus s cílem ověřit, zda je služební pes schopen totožnit pach mrtvých osob k jejich ostatkům a věcem; ztotožnění pachů, které byly vystaveny velmi vysokým teplotám a dalším.⁷³

Na základě téměř všech prováděných pokusů, v jejich drtivé většině, lze zkonstatovat, že pes je stále zatím nejdokonalejším analyzátozem pachů, který prozatím známe.⁷⁴

6.5 Lidský pach jako důkaz

Vzhledem k tomu, že kriminalistická olfaktorika je v rámci kriminalistické odorologie jediným důkazním prostředkem, soustředíme se dále pouze na ni. Metoda individuální pachové identifikace osob není dosud českým trestním právem procesním jako důkazní prostředek kodifikována. Otázka nutnosti kodifikace tzv. „pachové zkoušky“ byla v minulosti řešena z důvodu, že tato metoda byla původně zahrnuta pod obor kriminalistické taktiky, neboť byla využívána především v rámci operativně pátrací činnosti kriminální policie.

V soudní praxi je ponecháno výhradně na vnitřním přesvědčení soudce, jak hodnotí věrohodnost tohoto důkazního prostředku, tedy zda vůbec a jakým způsobem ho použije v dokazování. Viz zásada volného hodnocení důkazů v trestním řízení (závažnost, zákonnost a pravdivost důkazu).

⁷² KREJČÍ Z., KLIMUS F., KRAJNÍKOVÁ M. Pachová stopa ve světle výsledků experimentálních prací studie k dosavadním zjištěním – 2. část. In: *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015, s. 64.

⁷³ KREJČÍ Z., KLIMUS F., KRAJNÍKOVÁ M. Pachová stopa ve světle výsledků experimentálních prací studie k dosavadním zjištěním – 2. část. In: *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha: Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015, s. 63.

⁷⁴ HRDINOVÁ J. *Muj pes.cz – Smysly – zrak, sluch, čich a chuť*. [cit. 14-2-2016]. [online]. Dostupné z WWW: <<http://mujpes.cz/clanek.php?id=240%20&PHPSESSID=cd24f0914a398806a866c1e2556a6555>>.

Soudní praxi v této problematice nyní sjednocují pouze nálezy odvolacích soudů druhého stupně a nálezy Ústavního soudu ČR. V praxi soudů však dochází k paradoxům. Protože kriminalistická olfaktorika není jako důkazní prostředek právně ukotvena, je některými soudci, především v případech násilných a mravnostních trestných činů se zvláště vysokou společenskou nebezpečností, často využívána a jinými naopak ignorována. Věrohodnost je někdy popírána jen na základě neinformovanosti.

Kriminalistická olfaktorika je v současné době českým trestním právem procesním jako pramen důkazu *de facto* většinou uznávána, avšak dosud má v seznamech znalců minimum zástupců. V praxi soud zejména vyslechne znalce nebo postupně kriminalistického technika, který snímal pachové stopy, proškoleného policistu, který odebíral srovnávací pachový vzorek osoby, a psordova specialistu, který provedl srovnávací pachovou zkoušku.⁷⁵

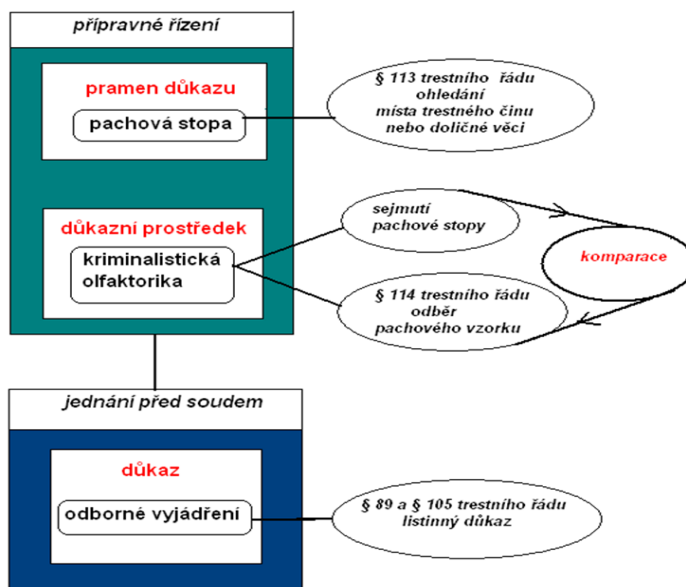
Mezi základní pojmy oboru teorie dokazování v trestním řízení náleží:

- *Pramen důkazu* – nosič nebo nositel informace. Za nositele informace považujeme pro potřeby tohoto výkladu člověka disponujícího svědectvím o vyšetřované události, které je uloženo v jeho paměti. Nosičem informace je předmět reálného světa. Tento odráží změnu vytvořenou v průběhu události, která je předmětem trestního řízení, jež je ve vztahu k předmětu dokazování právně relevantní. Pramen důkazu v oboru olfaktoriky je pachová stopa vytvořená člověkem na místě nebo pachová stopa předmětů souvisejících s vyšetřovanou událostí nebo s jejich účastníkem.
- *Důkazní prostředek* – z hlediska trestního práva představuje procesní formu využití pramenu důkazu k provedení důkazu v trestním řízení. Současné trestní právo procesní je v oblasti dokazování již zcela zjevně formováno kriminalistikou. V soudní praxi se tento jev projevuje využíváním důkazních prostředků, které jsou založeny na oborech kriminalistické techniky, tedy na nejnovějších poznatcích vědy a techniky. Postupně tedy začíná kriminalistická olfaktorika patřit mezi ostatní užívané a uznávané obory jako daktyloskopie, balistika, mechanoskopie a mnoho dalších.

⁷⁵STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 127-129.

- *Důkaz* – je z hlediska trestního práva procesním výsledným produktem dokazování založeného na využití důkazních pramenů prostřednictvím důkazních prostředků; představuje poznatek o okolnosti důležité pro rozhodování soudu o zavinění.⁷⁶

Obr. č. 6 – Schéma algoritmu kriminalistické olfaktoriky.⁷⁷

⁷⁶ KRIMINALISTIKA: Obory v kriminalistice. *Kriminalistika: Jakými způsoby dopadají kriminalisté zločince* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.kriminalka.estranky.cz/clanky/obory-v-kriminalistice.html>>.

⁷⁷ STRAUS, J. *Kriminalistická technika*. Plzeň, 2012, s. 189.

7 Služební pes a jeho využití

Služební pes je jedním z nejúčinnějších prostředků, které má PČR k rychlému dopadení a usvědčení pachatele a v neposlední řadě právě k identifikaci pachových stop v případě usvědčení osoby ze spáchání trestného činu a prevenci k předcházení trestné činnosti. Pro potřeby kriminalistiky mají psi mnohem lepší rozlišovací schopnosti než pro komerční využití vyráběné přístrojové detektory pachu. Speciálně vycvičení psi jsou ve svém oboru univerzální, není třeba různých filtrů jako u přístrojové techniky.

7.1 Služební pes

Policie ČR využívá ve službě v praxi psy i feny, každé pohlaví je však vhodnější na jinou činnost. Psi jsou úspěšnější v pátrací a hlídkové službě, jsou houževnatější, přirozeně tvrdší a dominantnější než feny, což je nezbytné pro využití při zákrocích ve veřejném pořádku. U psů také odpadá problém s háráním, což je u fen často doprovázeno změnou v chování, sníženou ochotou k práci a únavou. Feny jsou zase využívány zejména pro speciální pachové práce, jako je vyhledání výbušnin, akcelerantů, metody pachové identifikace, zbraní, neživých osob apod.

Nejčastěji používaným služebním plemenem vedle německého ovčáka využívá policie další plemena jako belgický ovčák, v menším počtu také plemena rottweiler a knírač velký. Na speciální pachové práce se zjistila velká pozitivní dispozice u plemena labradorský retrívr. Jsou využíváni i kříženci různých ras, kteří jsou pro své povahové vlastnosti (temperament a ochota k práci) vhodní k využití na speciální pachové práce. Pro takové práce lze využít prakticky každé plemeno, které svými povahovými vlastnostmi, zejména temperamentem odpovídá nárokům pro výcvik služebních psů. Ani podle služebního předpisu k výcviku pro olfaktorickou komparaci není konkrétní plemeno předepsáno.

Služební pes musí splňovat následující podmínky:

- a) vyšší typ nervové činnosti (vysoká úroveň pracovní inteligence),
- b) pevná nervová soustava,
- c) bez zdravotních omezení,
- d) výborné čichové schopnosti.⁷⁸

⁷⁸ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 105.

7.2 Využití služebního psa v odorologii

V České republice se v kriminalistické praxi jedná zejména o následující pachové práce, při nichž jsou využíváni služební psi:

- a) použití pátracího služebního psa k uvedení na pachovou stopu s cílem vypátrat a zadržet podezřelou osobu,
- b) použití služebního psa k nalezení ukrytých zbraní a střeliva,
- c) použití služebního psa k nalezení výbušnin, zejména pak těch, které jsou součástí nástražných výbušných systémů,
- d) použití služebního psa k nalezení chemických látek podporujících hoření (akcelerantů),
- e) použití služebního psa k nalezení ukrytých lidských ostatků a částí lidských těl,
- f) použití služebního psa k nalezení ukrývajících se osob,
- g) metoda pachové identifikace.⁴⁵

Obr. č. 7 – Výcvik služebního psa na vyhledávání pachové stopy.⁷⁹

7.3 Výcvik, atestace, únava psa

Od počátku výcviku psů je zde zásadní rozdíl ve výchově, kteří se mají stát psy služebními oproti psům společenským. Společenský pes může být vychováván více méně pouze podle pravidel, která určuje jeho majitel. Výcvik psů na pachové práce je

⁷⁹ POLICIE ČR, *Plzeňský kraj, bezpečný kraj*. [online]. In : Plzeň, 2013 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezpecnykraj.cz/kriminalisticka-odorologie-police-ceske-republiky.aspx>>.

jeden z nejnáročnějších. Je velmi náročný na pevnou vůli, čas, trpělivost a vzájemný vztah psovoda a psa, přičemž psovod musí mít alespoň základní znalost fyziologických procesů nervové soustavy psa.⁸⁰

Zejména otázkám psí inteligence se v kynologii věnuje profesor psychologie Stanley Coren na Univerzitě British Columbia (Canada – Vancouver). Coren je autorem celosvětově uznávaného CIQ (test inteligence pro psy), podle kterého se při výcviku služebních psů uplatňují tři druhy inteligence. *Adaptivní*, která se týká schopnosti psa učit se novým cvikům a následně díky tomu v budoucnu řešit problémy samostatně. Inteligence *pracovní*, která znamená především schopnost dlouhodobého soustředění a vytrvalosti a *instinktivní* inteligence, která je geneticky děděná a v jejímž důsledku se tak různá plemena hodí k různým činnostem.⁸¹

Pes je šelma psovitá a pro tento druh zvířat je typickým a charakteristickým jevem obstarávání si potravy lovem v podvečerní době, kdy jsou ostatní zvířata a příroda v útlumu, proto je třeba i v tomto směru tyto zákony přírody respektovat. To se projevuje zejména při stopování a výcviku na stopování, kdy pes lépe pracuje právě v době večerní a noční než přes den.⁸²

Výcvik služebního psa obecně je třeba započít co nejdříve, nejlépe ve věku štěněte, obvykle již v třetím týdnu života štěněte, k pachovým pracím pak od 3. měsíce věku. V tomto věku však jakákoliv přísná forma výcviku nemá smysl, neboť štěně ještě nemá disciplínu, nechápe ji, a tak by jakákoliv snaha psovoda v tuto dobu vyšla nazmar. Štěně v této fázi by tak ještě nemělo poznat, že se vlastně jedná o výcvik.⁸³

Samotný výcvik můžeme rozdělit do tří fází takto:

- a) *V první fázi* se využívá rozličných forem hry, házením oblíbené hračky do trávy nebo se využívá pokrmové reakce psa, kdy se pohazují kousky pamlsků do trávy okolo sebe a štěně musí pamlsk samo najít. Při společné procházce, kdy lze využít hry „na schovávanou“, se psovi psovod schová za strom nebo jinou nerovnost v terénu. Tím, že se psovoda štěně pokouší nalézt, využívá všech smyslů s maximálním využitím čichu. Vždy je třeba psa za úspěšné vykonání toho, co po něm požadujeme, odměnit pamlskem.

⁸⁰ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 98.

⁸¹ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 95.

⁸² STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 98.

⁸³ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha, 1991, s. 27.

- b) *Ve druhé fázi se přechází již na fázi výcviku s vodítkem. Opět bývá použit stejný způsob s pamlsky, ale již předem poházenými v určitém prostředí. Pes je upoután na vodítko a s používáním předepsaných povelů, které jsou následně při výcviku používány, je připravován na práci k sledování skutečné krátké stopy vlastního psovoda.*
- c) *Třetí fáze obnáší sledování vlastní stopy psovoda s maximálním využitím pokrmové reakce. V této fázi je nutné fixovat psovi předepsané povely, s nimiž byl seznámen již dříve, společně s posunkem („HLEDEJ, STOPA, HODNÝ apod.“).⁸⁴*

V rámci výcviku psa psovod provádí prodlužování stáří i délky stopy, musí vše provádět pozvolna, nenásilně, aby štěně nepřepínal a neodrazoval ho od další práce. Výcvik by neměl trvat déle než několik desítek minut denně, důležité jsou přestávky zpestřené hrou a nesmí se zapomínat na odpočinek psa.

7.4 Výcvik psa pro metodu pachové identifikace (dále jen MPI)

Ne každý psovod a také ne každý pes jsou vhodní pro tuto práci. Jako v každé práci je zapotřebí určité talentovanosti, ochoty vzdělávat se, jistého sociálního citění a porozumění k živé bytosti a fyzické a psychické odolnosti. Ke stopařské práci je zapotřebí člověka s pevným odhodláním dosáhnout požadovaného cíle přes úskalí a potíže jako je nepřízeň počasí, nedostatek času, neúspěchy ve výcviku apod.

Při výkonu pachových prací je třeba brát v úvahu náročnost vykonávané činnosti, její dobu a s tím související případnou únavu psa. Na únavu má vliv několik faktorů. Jako je teplota, při níž pes pracuje, dále kondice psa a jeho zdravotní stav, okolní rušivé vlivy v místě výkonu činnosti psa, doba odpočinku, předchozí vyvenčení a jiné. Eliminace těchto negativních vlivů má vliv na lepší výkon psa. Pokud tyto negativní okolnosti ovlivnit nelze, je třeba přizpůsobit dobu činnosti psa při výkonu práce, aby to nemělo negativní vliv na výsledek.

Výcvik k olfaktorické metodě pachové identifikace se řídí pravidly služební kynologie a zkušebním řádem, ale především Závazným pokynem Policejního prezidenta.⁸⁵

⁸⁴ RYNEŠ, M. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, s. 88.

⁸⁵ MV ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotlivého postupu PČR při využívání metody pachové identifikace. In : *eSIAŘ, Ministerstvo vnitra*. 2007.

Speciální výcvik psa určeného pro metodu individuální pachové identifikace osob je stupňovitě rozvržen do pěti etap:

1. Pes se učí základní techniku práce při pozorování v kóji (učí se chodit kolem jednotlivých postů (stanovišť) obsahujících obaly pachových konzerv, kterými jsou sklenice vesměs obsahující pamlsky.
2. Pes zjišťuje změnu. Pouze některé obaly obsahují pamlsky, takže se je učí vyhledávat a označovat (pes označuje post zalehnutím).
3. Pes hledá pachovou konzervu, obsahující nosič pachu (aratex) s pachem svého psovoda. Ostatní pachové konzervy jsou bezpachové (sterilní). Pokud je pes úspěšný a místo s pachem svého psovoda označí, je odměněn pochvalou a pamlskem.
4. Pes hledá a označí pachovou konzervu s pachem svého psovoda mezi cizími pachy. Pokud je úspěšný, je odměněn pochvalou a pamlskem.
5. Pes hledá nosič pachu libovolně vybrané osoby, jejíž srovnávací vzorek pachu před tím načichal a je odměněn pamlskem, pokud správně označí srovnávanou pachovou konzervu. V případě absence srovnávaného vzorku se pes vrátí bez označení a je rovněž odměněn pochvalou a pamlskem (negativní „prázdna“ prověrka).⁸⁶

Speciálně vycvičený pes Policie České republiky využívaný pro metodu individuální pachové identifikace je každoročně přezkušován k obhajobě kvalifikace ve své kategorii. O výsledku je proveden zápis v evidenční knížce služebního psa.⁸⁷

7.5 Využití psa na místě činu

Skutečnost, že pes svým jemným čichem dovede rozlišit velké množství pachů, je známa. Tato schopnost psa má velký význam pro kriminalistickou praxi. Spolehlivý výkon psa dovede rozšířit počet nepřímých důkazů proti podezřelé osobě, případně vyloučit osobu z podezření. Samotný výkon psa působí navíc velmi depresivně na pachatele, který se tak často k spáchanému činu již předem dozná.

Použití psa na místě činu se řídí určitými pravidly a zásadami:

1. Je nutné se při příjezdu na místo dostatečně informovat o případu.
2. Dle potřeby provést orientační prohlídku místa činu.

⁸⁶ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 106.

⁸⁷ STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň, 2010, s. 107.

3. Zjistit, jestli byly na místě činu nalezeny předměty patřící pachateli.
4. Spolupracovat s vedoucím výjezdové skupiny.
5. Před použitím psa jej připravit (vyvenčit a dostatečně proběhnout, aby se pes po jízdě autem uklidnil).
6. O způsobu a času využití služebního psa na pachové práce rozhodne sám psovod po konzultaci s vedoucím výjezdové skupiny.
7. Poučit člena doprovodné hlídky, zkontrolovat řádné vybavení.
8. Před odjezdem z místa činu sdělit vedoucímu výjezdové skupiny výsledek použití psa, vyrozumět technika o zjištěných stopách.⁸⁸

Příprava služebního psa k výkonu činnosti na pachovou stopu na místě činu musí probíhat v klidu beze spěchu a stresu. Je to důležité pro soustředění psa. Pes vypracovává stopu vždy na stopovacím vodítku připnutém na obojku nebo postroji. Nalezené předměty a stopy se zajistí nebo označí, aby byly chráněny před případným zničením, o jejich nalezení se vyrozumí technik, který je zajistí.

Za úspěšné použití služebního psa se považuje:

- a) Pes došel po pachové stopě k pachateli,
- b) pes došel po pachové stopě k obydlí nebo úkrytu, kde se pachatel zdržuje,
- c) pes našel na pachové stopě předměty nebo jiné upotřebitelné stopy,
- d) pes naznačil ústupovou cestu pachatele, která se potvrdila svědecky nebo jiným následným šetřením,
- e) pes vyhledal, označil nebo přímo zadržel pachatele,
- f) pes vyhledal pohřešovanou osobu,
- g) jakákoliv jiná činnost psa, která přispěla nebo vedla k odhalení pachatele.⁸⁹

Po každém použití psa ke sledování pachové stopy může psovod se psem provést tzv. cvičnou stopu, která je ukončena předmětem či osobou, z důvodu pozitivní motivace psa pro příští použití. Po návratu na základnu je psovod povinen sepsat podrobný protokol o použití služebního psa do psovodského deníku přiděleného psa.

⁸⁸ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha, 1991, s. 29.

⁸⁹ KRANÁTOVÁ M. *Taktika použití služebního psa na pachové práce* [online]. Praha, 2001 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php>>.

8. Kazuistika

Kazuistika nám shrnuje relevantní informace, které jsou k dispozici u konkrétního případu, je založena na pozorování, rozhovoru a studiu spisového materiálu. Kazuistika je prospěšná pro využívání informací v ní obsažených do budoucna. Kapitola byla zvolena pro uvedení dvou konkrétních případů, kde bylo vedeno vyšetřování, a pachová stopa zde hrála významné místo v řetězu nepřímých důkazů, které vcelku vytvořily uzavřený kruh, na základě kterého mohlo dojít k podání obžaloby. Při zpracování kapitoly bylo využito informací z Informačního systému Policie České republiky – Evidence trestního řízení.

8.1 Loupežné přepadení prodejny v okrese Rakovník

V roce 2014 došlo v malé obci v prodejně potravin k loupežnému přepadení, kdy maskovaný pachatel za použití pohružky násilí nožem odcizil finanční hotovost, čímž spáchal trestný čin loupeže podle §173 odst. 1 trestního zákoníku.

Neznámý pachatel v roce 2014, v malé obci kolem 12:00 hodin maskován černou pletenou kuklou, silně zabouchal na vedlejší dveře obchodu s potravinami a schoval se. Prodavačka vyšla sama ven, aby zjistila, kdo klepe, ale nikoho neviděla. Vešla tedy zpět do prodejny a maskovaný pachatel vběhl za ní vstupními dveřmi. V prostoru za prodejním pultem ji doběhl, ze zadu ji silně chytil za levou paži, přiložil jí nůž s čepelí délky cca 25 cm ke krku a řekl: „Já vás nezabiji, otevřete mi pokladnu, já chci jen peníze!“ Tím přinutil prodavačku k vydání finanční hotovosti z pokladní kasy, odkud si vzal dvě hromádky papírových bankovek a z boční zásuvky prodejního pultu odcizil černé kožené pouzdro s větším finančním obnosem a několik slevových kuponů pro podnikatele. Při odchodu odcizil mobilní telefon prodavačky a odešel směrem do vsi.

Na místě přepadení bylo provedeno ohledání místa činu ve smyslu ustanovení §113 trestního řádu a vyhotoven protokol o ohledání místa činu včetně fotografické a grafické dokumentace (náčrtek), kde byla zaznamenána situace na místě činu. Kriminalistický technik zajistil dvě pachové stopy; pachová stopa č. 1 – z přihrádky na peníze a mince v elektronické pokladně a pachová stopa č. 2 – z dlažby podlahy prodejny za prodejním pultem, obě v místech veřejnosti nepřístupných. Stopy byly řádně zaznamenány v protokolu o ohledání místa činu, včetně doby snímání.

Kriminalistický technik vyhotovil protokol o odběru otisků pachových stop z místa činu (protokol OPS). Jiné stopy na místě nebyly zjištěny. Stopy byly odeslány specializovanému kynologickému pracovišti. Na místo byl povolán policejní psovod se služebním psem, který provedl propátrání okolí a sledoval stopu v celkové délce cca 1,5 km s negativním výsledkem. Byl vyhotoven „Záznam o použití služebního psa“.

V rámci policejního šetření bylo vytipováno několik osob, které se obdobné trestné činnosti dopouštěly, nebo byl zjištěn jejich pohyb v okolí prodejny. Všem podezřelým osobám byly odebrány pachové vzorky osoby (PVO) ve smyslu ustanovení §114 trestního řádu a vyhotoven o tom protokol. Z těchto osob byl jako hlavní podezřelý ustanoven pan A. K, proto ve smyslu ustanovení §105 trestního řádu bylo policejním orgánem vyhotovena žádost o provedení expertizního zkoumání – porovnání OPS z místa činu s PVO pana A. K. Odborné kynologické pracoviště provedlo požadované srovnání ve smyslu § 105 odst. 1 trestního řádu. Vyhotovilo odborné vyjádření z oboru metoda pachové identifikace, ve kterém byla potvrzena shoda OPS z místa činu a PVO pana A. K.

Podezřelý A. K. se k činu nedoznal a uvedl, že se loupeže nedopustil a není schopen vysvětlit, jakým způsobem se pachové stopy jeho osoby dostaly na místo činu, kde nikdy nebyl. Nabízel vysvětlení, že v té době pracoval jako řidič v pekárně a rozvážel pečivo, a že zřejmě se tam jeho stopa dostala z nějaké bedny s pečivem. Šetřením bylo zjištěno, že pan A. K. pečivo osobně do této prodejny nevozil a bedny po návratu se omývají a dezinfikují. Dále uvedl, že v obci, kde došlo k loupeži, byl asi dvakrát v životě, v prodejně však nikdy. Uvedl také, že vylučuje přenesení svého pachu na místo činu tím, že by příbuzným či kamarádům půjčoval své oblečení.

K doplnění odborného vyjádření na pachové stopy bylo policejním orgánem vyžádáno odborné vyjádření znalce z oboru kriminalistika, specializace kriminalistická odorologie. Podle závěrů znalce byly v tomto případě při snímání pachových stop, odběru pachového vzorku osoby a při vlastní pachové komparaci dodrženy všechny závazné standardy a výsledek pachové komparace je věrohodný. Znalec vyloučil možnost nepravého spojovacího pachu. Přenosový pach v případě pachové stopy snímané z přihrádky na peníze v pokladně považuje za málo pravděpodobný, nikoliv však za vyloučený. Přenosový pach v případě stopy snímané z podlahy za pultem považuje za vysoce nepravděpodobný, až téměř vyloučený.

Podezřelý A. K. se s jeho výslovným souhlasem podrobil fyziodetekčnímu vyšetření na tzv. „detektoru lži“. Výsledkem bylo zjištění, že o loupeži musel vědět, nebo byl přímo na místě. Dále byl příbrán znalec z oboru psychologie, který zkoumal pana A. K., mimo jiné z důvodu věrohodnosti. Šetření policejních orgánů byl u podezřelého A. K. zjištěn motiv tohoto činu – finanční dluhy. Bylo zjištěno, že byl jednou soudně trestán v roce 2013 za trestný čin krádeže a přečin porušování domovní svobody, za což dostal podmíněčný trest, který dosud nevypršel.

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem a vyšší pravděpodobnosti, že pan A. K. se dopustil uvedeného jednání, bylo zahájeno trestní stíhání a bylo mu sděleno obvinění, které se opíralo zejména o dvě pachové stopy, tedy o závěry odborného vyjádření z oboru metoda pachové identifikace, a dále o řetězec dalších nepřímých důkazů.

Státní zástupce po skončení vyšetřování podal k soudu obžalobu na pana A. K. Vina obžalovaného je prokazována především odborným vyjádřením z oboru kriminalistika, odvětví metody pachové identifikace, podle kterého se jeho pachový vzorek shoduje s pachovými stopami nalezenými na místě činu, a to v neveřejné části prodejny. Odborné vyjádření je verifikováno znalcem z oboru kriminalistika, odvětví odorologie, který téměř vyloučil přenos pachových stop, resp. jej označil za nepravděpodobný. Dále je usvědčován výsledky fyziodetekčního vyšetření, během kterého byly zaznamenány aktivační projevy či přímo nepravdivé odpovědi u otázek, na něž mohl znát správnou odpověď jen pachatel. Zjištěná vyšetření v odvětví psychologie jsou v souladu s nálezy fyziodetekčního vyšetření. Rozhodnutí soudu není zatím k dispozici.

8.2 Loupežné přepadení benzinového čerpadla v okrese Rakovník

V létě roku 2014 došlo k loupežnému přepadení benzinového čerpadla umístěného na okraji obce Malá Luka, kdy maskovaný pachatel použil násilí a prodavačku donutil k vydání tržby z prodeje. Svým jednáním se dopustil trestného činu loupeže podle §173 odst. 1 trestního zákoníku.

Neznámý pachatel, který měl na sobě černou kuklu, bílé rukavice, zelenou bundu a šedé montérkové kalhoty s oranžovými kapsami, přitlačil dřevěnou latí prodavačku na polici za pultem, odcizil jí peněženku s finanční hotovostí a poté utekl směrem do obce. Policie České republiky se na místo dostavila do 10 minut od

oznámení. Pátráním v okolí se nepodařilo nalézt osobu, která by odpovídala popisu pachatele podle postavy a oblečení.

Prodavačka si cca 30 minut před přepadením všimla postavy stojící na konci plechového plotu, která stála 80m od čerpadla ve směru z vesnice. Pachatel vtrhl dovnitř, ona poznala muže, který předtím stál opodál. V ruce měl dřevěnou lať, přes obličej staženou černou čepici až k bradě. Nevšimla si, že by měl průzory na oči. Vykřikl na ni: „Chci všechny prachy“. Prodavačka vytáhla zásuvku pokladny, kde měla tržbu, podala mu ji a na to pachatel vykřikl: „to je málo“. Přeběhl za ní za pult, kam nemá veřejnost přístup, a řekl jí: „dej mi peněženku“. Přitom ji dřevěnou latí přimáčkkl na elektrickou rozvodnou skříň. Prodavačka mu řekla: „Peněženka je tady dole“, pachatel si vzal peněženku a rychle vyběhl ven ve směru ke vsi. Prodavačka za ním nešla. Věc oznámila na L 158, poté vzala klíče od prodejní místnosti, zamkla vstupní dveře a vyčkala do příjezdu hlídky policie, které pachatele velmi dobře popsala.

Na místo se dostavila výjezdová skupina PČR a provedla zde ohledání místa činu, během kterého byla na podlaze napadené prodejny za obslužným pultem, tedy v prostoru určeném výhradně pro práci obsluhy benzinové pumpy, zajištěna pachová stopa č. 1. Na prodejním pultu v místech u misky, kam zákazníci pokládají hotovost, byly zajištěny fragmenty dřeva, které byly zajištěny jako stopa č. 2 – chemická.

Na místě byl nasazen pro pátrání po horké stopě služební pes, který policisty vedl po útekové trase pachatele. Ve vzdálenosti cca 150 m od napadené čerpací stanice směrem do obce u železničního nechráněného přejezdu nalezena dřevěná lať o rozměrech 105x7x4cm se zbytky modré barvy s čerstvým lomem. Přesto, že byl na místě nasazen služební pes ke sledování pachatele po horké stopě, nepodařilo se pachatele vypátrat. Na lati byla zajištěna pachová stopa č. 3 a samotná lať byla zajištěna jako věcná stopa č. 4. Kriminalistickým technikem byla provedena protokolace a fotodokumentace všech zajištěných stop včetně času a způsobu tak, aby stopy mohly být použity v souladu s trestním řádem. Zajištěné stopy z místa činu byly odeslány příslušným odborným a znaleckým kriminalistickým pracovištím. Zajištěná lať byla znalcem z oboru kriminalistické chemie porovnána s dřevěnými fragmenty uvnitř napadené provozovny a znaleckým zkoumáním byla mezi stopu č. 2 a 4 zjištěna jednoznačná shoda.

Samotným prověřováním případu byl operativním šetřením vytipován okruh několika podezřelých osob, mezi nimi i pan B. K., a to jak podle způsobu provedení, popisu, který sestavila prodavačka, tak podle osob s obdobnou trestnou minulostí a vztahem k dané lokalitě. Všem těmto osobám, včetně pana B. K., byly odebrány kontrolní pachové otisky (PVO). Tyto byly odeslány na odborné kynologické pracoviště společně s žádostí o provedení MPI s OPS (pachové stopy č. 1 a 3 z místa činu). Výsledkem zkoumání byl závěr, že mezi OPS zajištěnými na místě činu byla potvrzena shoda s PVO, tedy pachem osoby pana B. K.

Na základě uvedené potvrzené pachové identifikace osoby pachatele B. K. a z dalších shromážděných nepřímých a podpůrných důkazů, které korespondovaly s výpovědí poškozené a další svědkyně a vzhledem k trestní minulosti podezřelé osoby B. K., bylo zahájeno jeho trestní stíhání jako obviněného ze spáchání zvlášť závažného zločinu loupeže podle ustanovení §173 odst. 1 trestního zákoníku.

Při vyšetřování obviněný pan B. K. uvedl, že s loupeží nemá nic společného a daného skutku se nedopustil. Současně uvedl, že o loupeži něco slyšel a že má podezření na pana C. R., jako možného pachatele, protože se mu o loupeži zmínil. Obviněný k pachové shodě uvedl, že osoba pana C. R. si v minulosti půjčovala jeho věci a tímto způsobem se na místo činu mohl dostat jeho pach. Policejním orgánem byly nově zjištěné skutečnosti prověřovány a panu C. R. byly odebrány kontrolní pachové vzorky. I u PVO osoby C. R. policejní orgán vyhotovil dožádání o provedení metody MPI a srovnání OPS z místa činu s PVO pana C. R. Provedeným porovnáním PVO s OPS č. 1 a 3 nebyla shoda zjištěna. Dále pak policejní orgány zjistily, že pan C. R. měl jednoznačné alibi na dobu loupeže. Dalším vyšetřováním a výslechy svědků bylo zjištěno, že výpověď obviněného pana B. K. byla pouze účelová a dané loupeže se skutečně dopustil on.

Po skončení vyšetřování v roce 2015 státní zástupce podal k soudu obžalobu na pana B. K., rozhodnutí soudu není dosud k dispozici.

8.3 Shrnutí

V poslední době je u trestních případů majetkového charakteru, především u trestných činů krádeže a loupeže, malý počet nezávislých svědků. Základem úspěchu

při objasňování takových případů je kvalitně a bezchybně provedené ohledání místa činu a jeho širokého okolí.

Obecně platí, že právě ohledání místa činu, vyhledávání a zajišťování kriminalisticky relevantních stop má přinést informace o pachateli trestného činu, jeho chování a jednání. Aby zajištěné stopy byly použitelné v trestním řízení, musí být bezchybně zadokumentovány a zaprotokolovány v souladu s trestním řádem. Následně musí být podle požadavků policejního orgánu znalecky nebo odborně za využití vědeckých metod zkoumány. Jen tak lze získat kvalitní důkazní materiál, v opačném případě by takové stopy byly nepoužitelné.

Shodně na výše uvedených kazuistikách jsou skutečnosti, že loupeže se staly bez nezávislých svědků, pachatelé byli maskováni, chtěli získat finanční prospěch, jednání se dopustili v málo obydlené části, vstoupili do míst, kam nemá veřejnost přístup, a po spáchání šli směrem do centra vesnic. Ohledáním na místě činu se podařilo zajistit jen malý počet stop.

Odborným a znaleckým zkoumáním došlo k vyhodnocení zajištěných stop, přičemž využitelné pro trestní řízení byly pouze pachové stopy. Podařilo se vytipovat podezřelé osoby a byla provedená odborná olfaktorická zkoumání, během kterých byl pach obsažen v OPS srovnáván s pachem obsaženým v PVO. Odborná zkoumání potvrdila, že pach z místa činu se shoduje s pachem podezřelých osob.

Zatím v našem právním systému platí, že samotná pachová stopa není přímým důkazem. Proto bylo nutné najít dostatek dalších nepřímých důkazů, které by utvořily uzavřený okruh, jež by dával vysokou pravděpodobnost, že stanovená osoba je pachatelem loupeže. To se v daných případech podařilo.

Lze shrnout, že kriminalistická olfaktorika přinesla metody, postupy a prostředky, kterými lze za vhodných podmínek identifikovat konkrétního člověka, i když takto získaný důkaz o identifikaci konkrétního jednotlivce není dosud soudy zařazen mezi důkazy přímé a nezvratné.

Závěr

Využití výsledků zkoumání všech kriminalistických stop z místa činu má velký význam pro objasnění kriminalisticky relevantní události. Právě tyto závěry umožňují orgánům činným v trestním řízení vytvářet si určitou věrohodnou představu o okolnostech, za kterých k objasňované události došlo.

Mohou tak posoudit, zda před usmrcením oběti došlo k zápasu mezi pachatelem a obětí, zda pachatel přesně věděl, kde se nachází věc jeho zájmu, nebo ji musel hledat a podobně. Takové vědecky podložené závěry mohou objasnit počet pachatelů; lze z nich usuzovat na fyzické a psychické vlastnosti pachatele, či na možný výskyt jeho psychické úchyly. Mohou přinést rozhodující informace o druhu nástroje, který použil pachatel ke spáchání trestného činu, o způsobu spáchání trestného činu, o vniknutí do objektu, také o příčinách a pohnutkách vedoucích pachatele ke spáchání trestného činu. Někdy přinášejí poznatky o okolnostech, které napomohly spáchání trestného činu, o jeho možném fingování, či o počtu pachatelů.

Současný trend v oboru kriminalistická olfaktorika je ten, že se na místě činu zajišťuje stále více pachových stop, které lze následně v procesu objasňování trestných činů využít, a to i opakovaně. Platí, že s počtem zaslaných odorologických stop na jednotlivá odborná specializovaná pracoviště roste i počet ztotožněných pachatelů trestných činů a podíl na objasněnosti.

V této práci bylo dosaženo vytyčených cílů. Tedy přiblížení a objasnění současné kriminalistické metody pachové identifikace osob na základě pachových stop zajištěných na místě činu a jejich srovnání s pachovými vzorky konkrétních osob. Byl zde proveden exkurz do historického vývoje této metody, byly zde objasněny základní pojmy této problematiky, představeny metody a postupy pro vyhledávání a zajišťování odorologických stop, identifikační hodnota odorologické stopy, jejich systém evidence, archivace a právní úprava.

Práce popisuje možnosti využití současné kriminalistické olfaktoriky, zejména pak kriminalistické odorologie pro identifikaci konkrétní osoby se zajištěnými stopami z kriminalisticky relevantních. Jsou zde obsaženy dostupné informace, které by mohli policisté základních útvarů PČR využít jako určitý návod pro práci na místě činu. Uvedené informace může odborná veřejnost využít ke studiu kriminalistické

odorologie, nebo mohou být zařazeny do výukových materiálů v oboru kriminalistické odorologie.

V souvislosti s rozsáhlým monitoringem této problematiky u nás a na základě z něj získaných skutečností navrhuji přijmout pro policejní praxi následující opatření, jež by měla zkvalitnit práci policejních orgánů provádějící ohledání místa činu a vyhledávání a zajišťování odorologických stop:

1. pravidelné školení a setkávání se specialisty v oboru odorologie,
2. rychlejší a dynamické předávání nových poznatků v oboru odorologie do praktického využití,
3. navýšení časová dotace na provedení ohledání místa činu a s tím spojená důslednost na místě činu,
4. kvalitní a moderní technické vybavení,
5. navýšení počtu odborně vyškolených psovodů na metodu MPI,
6. navýšit počty atestovaných psů pro metodu MPI,
7. eliminace možnosti pozměnění pachové stopy na místě činu vlastním pachem či přenesením jiného, cizího pachu,
8. vyloučit rizika vzniku zavlečení nepravého spojovacího pachu mezi pachovým vzorkem osoby a pachovou stopou.

Pokud budou opatření přijata, lze očekávat, že výsledky při vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop se zlepší a podaří se objasnit více trestných činů.

Teprve čas ukáže, zda vědecký rozvoj kriminalistické odorologie ve směru identifikace konkrétní osoby ze zajištěných pachových stop z místa činu pomůže řešit problém kriminality.

Seznam použitých zdrojů:

Literární zdroje:

1. EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. 2. vyd. Praha : Magnet-Press, 1991, 97 s. ISBN 80-85434-33-4.
2. KLOUBEK, M., NOVÁK, P. *Kriminalistická metoda pachové identifikace prostřednictvím speciálně vycvičeného psa*, aktuální stav a prognóza. *Kriminalistika*, 2005, č. 1.
3. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2004, 606 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-717-9878-9.
4. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2001, 512 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0.
5. STRAUS, J. *Kriminalistická technika: Criminalistictechnique*. 3., rozšířené vydání. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, 446 s. ISBN 8073804093.
6. STRAUS, J, VAVERA F., *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II.: (od roku 1939 po současnost)*. Vyd. 1. Praha : Police history, 2005. ISBN 80-86477-28-2
7. STRAUS, J., KLOUBEK M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 184 s. ISBN 978-80-7380-238-7.
8. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
9. RYNEŠ, Miroslav. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Dona, 1997, 69 s., [4] s. ISBN 80-85463-92-x.
10. KLOUBEK M., *Kriminalistická olfaktorika*. In: *Kriminalistický sborník Policie ČR*, 2008, Praha. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2008.
11. KREJČÍ Z., *Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení – problém přítomnosti procesní strany při provádění pachové zkoušky metodou pachové identifikace*. In: *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015.

12. KREJČÍ Z., Pachové stopy a metoda pachové identifikace: 1. část. In: *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2011, Praha, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2011.
13. KREJČÍ Z., KLIMUS F., KRAJNÍKOVÁ M., Pachová stopa ve světle výsledků experimentálních prací studie k dosavadním zjištěním – 2. část. In: *Kriminalistický sborník policie ČR*, 2015, Praha, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2015.

Legislativní dokumenty:

1. ČESKO. Zákon č. 265/2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 102, s. 6382.

Elektronické zdroje:

1. VOJÁČEK A., *Automatizace, rady a poslední novinky z oboru* [online]. Praha, 2006. [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://automatizace.hw.cz/clanek/2006042901>>.
2. ZÝBAL M., *Kynologický klub Karpaty - Stopa* [online]. Veselí nad Moravou, 2015, [cit. 2015-12-20]. Dostupné z WWW: <http://kkkarpaty.hys.cz/stopa_1.htm>.
3. MINISTERSTVO VNÚTRA SR, *Čistá hlava“ psa je rozhodující pri jeho využití v teréne*[online]. Bratislava, 2013 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=cista-hlava-psa-je-rozhodujuca-pri-jeho-vyuziti-v-terene>>.
4. POLICIE ČR, *Plzeňský kraj, bezpečný kraj*. [online]. Plzeň, 2013. [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezpecnykraj.cz/kriminalisticka-odorologie-policie-ceske-republiky.aspx>>.
5. BERKA I., *Revoluce v kriminalistice: Vědci vymýšlejí stroj na detekci pachů* [online]. Praha, 2014 [cit. 2016-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://tn.nova.cz/clanek/zpravy/domaci/revoluce-v-kriminalistice-vedci-vytvareji-databazi-lidskych-pachu.html>>

6. STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Aktuální otázky kriminalistické olfaktoriky* [online]. Praha, 2008, [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <file:///C:/Users/Eva/Downloads/2008-03_-_Kloubek.pdf>.
7. NOHELOVÁ E., *I Fauna* [online]. Praha, 2014, [cit. 2016-02-04]. Dostupné z WWW: <http://www.ifauna.cz/psi/clanky/r/detail/4651/vedeni-psa-po-stope/>.
8. HRDINOVÁ J., *Muj pes.cz – Smysly – zrak, sluch, čich a chuť* [online]. Praha, 2013, [cit. 14-2-2016]. Dostupné z WWW: <http://mujpes.cz/clanek.php?id=240%20&PHPSESSID=cd24f0914a398806a866c1e2556a6555>.
9. ŘÍHA M., *Vojenská zvířata – psi II.* [online]. Praha, 2010, [cit. 2016-17-03]. Dostupné z WWW: < http://www.historickykaleidoskop.cz/1-2008/vojenska-zvirata-psi-ii.html >.
10. KREJČÍ Z. *Metoda pachové identifikace jako důkaz v trestním řízení* [online]. Brno, 2010. [cit. 2016 - 03 - 02]. Dostupné z WWW: <https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/prispevky/01_aktualni/Krejci_Zdenek%20_(3670).pdf>.

Ostatní zdroje:

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Informační systém Policie České republiky – Evidence trestního řízení (ETR).
- MV ČR. Pokyn ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie. In : *eSIAŘ, Ministerstvo vnitra.* 2009.
- MV ČR. Rozkaz policejního prezidenta číslo 222/2015, kterým se stanoví pilotní projekt přípravy služebních psů k porovnání pachu při skládání řady pachových konzerv druhou osobou. In : *eSIAŘ, Ministerstvo vnitra.* 2015.
- MV ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 80/2009, kterým se upravuje činnost služební kynologie a služební hipologie. In : *eSIAŘ, Ministerstvo vnitra.* 2009.
- MV ČR. Pokyn policejního prezidenta č. 145/2009, kterým se upravuje činnost služební kynologie. In : *eSIAŘ, Ministerstvo vnitra.* 2009.

- MV ČR. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 52/2007, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotlivého postupu PČR při využívání metody pachové identifikace. In : *eSLAŘ, Ministerstvo vnitra*. 2007.

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1 – Sklenice, přepravní plastové sáčky a štítky.

Obrázek č. 2 – Sklad pachových konzerv na specializovaném pracovišti.

Obrázek č. 3 – Načichávání pachů služebním psem.

Obrázek č. 4 – Srovnávací místnost (sál).

Obrázek č. 5 – Princip fungování „elektronického nosu“.

Obrázek č. 6 – Schéma algoritmu kriminalistické olfaktoriky.

Obrázek č. 7 – Výcvik služebního psa na vyhledávání pachové stopy.

Seznam zkratk:

KS – kriminalistická stopa

KPS – kriminalistická pachová stopa

MPI – metoda pachové identifikace

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

OKTE – oddělení kriminalistických a technických expertíz

OPS – otisk pachové stopy

PVO – pachový vzorek osoby

Seznam příloh:

- I. PROTOKOL o odběru otisků pachových stop (OPS)
- II. PROTOKOL o odběru pachového vzorku osoby (PVO)
- III. ŽÁDOST O ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ z oboru metoda pachové identifikace
- IV. ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ z oboru metoda pachové identifikace (MPI)
- V. PROTOKOL o provedení pachové identifikace (PI)

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
Územní odbor

Č. j.:

datum
Počet listů: 1
Přílohy:

PROTOKOL o odběru otisků pachových stop (OPS)

K případu:

Předpokládaná datum spáchání činu:

Místo zajištění OPS:

Stručná charakteristika trestného činu:

Protokol o ohledání je součástí tohoto záznamu:

Klimatické podmínky na místě odběru OPS:

Teplota v době odběru:

Rušivé vlivy:

Policisté přítomni na místě trestného činu před, při sejmutí OPS:

Seznam odebraných stop dne:

sáček č.	stopa č.	blížeší specifikace odběru	Snímání od ... do ... hodin	Poznámka

přítomen OMČ

kriminalistický technik
osoba snímající OPS

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
Územní odbor Rakovník
Oddělení služby kriminální policie a vyšetřování

Č. j.:

datum

Počet listů: 1

PROTOKOL o odběru pachového vzorku osoby (PVO)

K případu:

vedeného pod čj.

Odběr PVO provedl:

dne:

Úplná adresa místa odběru s označením konkrétní místnosti, kde byl odběr PVO uskutečněn:

PVO odebrána z: **pravý/levý bok**

Jméno, příjmení a datum narození osoby:

Pohlaví: **muž** Charakteristika osoby:

Rušivé vlivy na kvalitu PVO:

Další osoby přítomny odběru PVO:

Seznam odebraných vzorků osobě (PVO):

sáček č.	stopa č.	bližší specifikace odběru	Snímání od ... do ... hodin	Poznámka
		Pravý/levý bok osoby		

Pachový vzorek osoby (PVO) odebrán ve smyslu právního předpisu § 114 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), a Pokynu ředitele Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky č. 9/2009, kterým se stanoví postup policistů na úseku činnosti služební kynologie. Osoba, která snímala otisk pachové stopy, **nesmí** snímat pachový vzorek osoby ke stejnému případu! Za přítomnosti snímané osoby byl uzavřen bezpečnostní sáček se vzorkem.

osoba, které je snímána PVO

přítomen

osoba snímající PVO

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
Územní odbor Rakovník
Oddělení služby kriminální policie a vyšetřování

Č. j.

datum
Počet stran:

Policie České republiky
Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
Oddělení služební kynologie

ŽÁDOST O ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ
z oboru metoda pachové identifikace

Podle § 105 odst.1 tr. řádu žádám Oddělení služební kynologie Policie České republiky,
Krajského ředitelství policie Středočeského kraje

o zpracování odborného vyjádření ve věci:

ze dne:

místo:

popis a bližší specifikace skutku:

poškozený:

podezřelý (obviněný):

Za účelem zpracování odborného vyjádření zasílám k posouzení nebo k porovnání
v kriminalistických sbírkách:

- při ohledání byly zajištěny pachové stopy - viz. protokol o odběru OPS
- byly zajištěny pachové vzorky osob - viz. protokol o odběru PVO

Žádám o provedení pachové identifikace u výše uvedeného tr. činu:

Porovnejte zajištěné pachové stopy s osobami:

Vyžádané odborné vyjádření zpracujte tak, aby bylo zřejmé, z jakých skutkových podkladů
vychází, případně jakým postupem bylo dosaženo v něm uvedených závěrů.

Pro vypracování a doručení odborného vyjádření stanovuji lhůtu do Odborné vyjádření
je třeba vypracovat ve 2 vyhotoveních.

Souhlasím s použitím destrukčních metod při odborném posuzování.

Souhlasím se založením stopy do sbírky stop, pokud o to znalecké pracoviště projeví zájem.

2. strana žádosti o provedení odborného vyjádření

Souhlasím se zničením založených stop (nástrojů) po uplynutí skartační lhůty.

Poučení:

Podle § 105 odstavce 2 tr. řádu osoba, od níž se odborné vyjádření požaduje, nesmí být pro svůj poměr k obviněnému, jiným osobám zúčastněným na trestním řízení nebo pro svůj poměr k věci podjatá.

Podle § 8b odst. 1 trestního řádu osobám, kterým byly orgánem činným v trestním řízení poskytnuty informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům.

Podle § 8b odst. 2 trestního řádu nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákoníku), zabití (§ 141 trestního zákoníku), některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí (§ 155 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti těhotenství ženy (§ 159 až 162 trestního zákoníku), trestný čin obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), některý z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až 193 trestního zákoníku), trestný čin opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku), týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).

Zákaz zveřejnění informací neplatí z důvodů uvedených v ustanovení § 8d trestního řádu.

Porušení této povinnosti může být postíženo v případě fyzické osoby podle § 44a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, pokutou až do výše 1.000.000,-Kč, v případě spáchání tiskem, filmem rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do výše 5.000.000,-Kč. Právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě může být za tento správní delikt, podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., uložena pokuta až do výše 1.000.000,-Kč, v případě spáchání tiskem, filmem rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do výše 5.000.000,-Kč nebo může být toto jednání posouzeno jako trestný čin neoprávněné nakládání s osobními údaji podle § 180 trestního zákoníku.

zpracovatel spisu

vedoucí dožadujícího útvaru

Pomáhat a chránit

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Název organizačního článku 2. úroveň
Název organizačního článku 3. úroveň

Č.j.

.....
Počet listů:
Přílohy: /

Krajské ředitelství Policie

.....
.....
.....
.....

ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ

Ve smyslu § 105 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), - výsledek zkoumání z oboru metody pachové identifikace (MPI).

Ke kriminalisticko - technickému zkoumání v oboru MPI byly na zdejší pracoviště zaslány otisky pachových stop (OPS) a pachové vzorky osoby (PVO) s dožádáním o jejich vzájemné porovnání.

k Č. j. dožadujícího orgánu činného v trestním řízení:

Psovod specialista MPI:

Služební pes:

ev. č. služebního psa:

Výsledek pachové identifikace:

Byla/nebyla potvrzena pachová shoda mezi pachem:

a pachem:

Nedílnou součástí tohoto odborného vyjádření je protokol o provedení pachové identifikace, který obsahuje totožnost účastníků, místo provedení, podmínky provedení, postup provedení a grafické znázornění výsledku jednotlivých úkonů.

.....

www.policie.cz

Adresa
PSC Město

Tel.: +420 XXX XXX XXX
Fax: +420 XXX XXX XXX
Email: xxxxxxxx@mvcr.cz

Pomáhat a chránit

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Název organizačního článku 2. úroveň
Název organizačního článku 3. úroveň

Č.j.

.....

Počet listů:

Krajské ředitelství Policie

.....
.....
.....
.....

PROTOKOL o provedení pachové identifikace (PI)

Poř. č. střediska MPI:

Č. j.:

Stručný popis trestného činu:

Datum převzetí porovnávaných OPS:

Datum převzetí porovnávaných PVO:

Psovod specialista MPI:

Služební pes:

ev. č. sl. psa:

Zkouška náhodné zajímavosti:

Datum provedení:

Fyzikální podmínky: teplota:

vlhkost vzduchu:

Výsledek náhodné zajímavosti:

Adresa
PŠČ Město

www.policie.cz

Tel.: +420 XXX XXX XXX
Fax: +420 XXX XXX XXX
Email: xxxxxxxx@mvcz.cz

PACHOVÁ IDENTIFIKACE

Datum provedení PI:

Fyzikální podmínky: teplota:

vlhkost vzduchu:

Načichávací PK:

Porovnávané PK:

Poznámky psavoda specialisty:

Načichávací konzerva

1	2	3	4	5	6	7

Výsledek pachové identifikace:

.....